

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Til det danske Folk!

Tyske Tropper har i Nat overskredet den danske Grænse og har gjort Landgang forskellige Steder.

Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, som har fundet Sted, og i Henhold dertil kundgøres følgende:

De tyske Tropper, der nu befinder sig her i Landet, træder i Forbindelse med den danske Værnemagt, og det er Befolkningens Pligt at afholde sig fra enhver Modstand overfor disse Tropper.

Den danske Regering vil forsøge at sikre det danske Folk og vort Land imod de af Krigsforhold følgende Ulykker og opfordrer derfor Befolkningen til rolig og behersket Holdning overfor de Forhold, som nu er opstaaet. Ro og Orden maa præge Landet, og loyal Optræden maa udvises overfor alle, som har en Myndighed at udøve.

København, 9. April 1940.

Christian R.

Th. Stauning.

Under disse for vort Fædreland saa alvorlige Forhold opfordrer jeg alle i By og paa Land til at vise en fuldtud korrekt og værdig Optræden, da enhver uoverlagt Handling eller Ytring kan have de alvorligste Følger.
Gud bevare Dem alle. Gud bevare Danmark.

Christian R.

Amalienborg, den 9. April 1940

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. (03) 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. (09) 25 14 77. (Der er 7 senge).

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.

Næstformand: Kontorchef, cand.jur. Hans Andersen,

Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. (03) 86 55 59.

Kasserer: Bankprokurist Olav Holst, Bengtasevej 6, 2900 Hellerup.

Tlf. (01) 62 77 80. Giro 1 00 07 80.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.

Tlf. (06) 81 07 09.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11,

5874 Lundeberg, Hesselager. Tlf. (09) 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Oberst K. Kjeldsen
Hallingager 47, 5750 Ringe
Tlf. (09) 62 31 63

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9 7100 Vejle
Tlf. (05) 82 65 72

Skræddermester Povl Brandt
Glerupvej 19, 2610 Rødovre
Tlf. (02) 91 13 72

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. (06) 27 04 28

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 53 35 34

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslæt
Tlf. (04) 44 86 04

General Fl. B. Larsen,
Kongstedgård, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse
Tlf. (02) 48 56 74

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Kontorchef O. Olesen
Leonorasvej 8, 9000 Hasseris, Aalborg
Tlf. (08) 18 04 51

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murgade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 1.500.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT

Helge Brinch,
Tåstrupgårdsvej 153, 1., tv.
2630 Tåstrup
(02) 52 01 25
Giro 9 31 54 54

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

REDAKTION

Johs. Fosmark,
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

Frode Toft,
St. Kongensgade 63,5,
1264 København K
(01) 15 59 57

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

Med M/S Kina den 9. april . . .	31
Da Danmark blev mørkelagt . .	32
9. april i Norge	34
Af dagens post	36
Runde dage	37
Dagbogen	38
Kammeraterne fortæller	40
Frihedsmuseet	42
Læserbreve	43
Foreningerne	44
Mindeord	48
Bøger	49

De efterfølgende numre af vort blad udkommer 15/6 og 15/8. Stof fremsendes senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 2

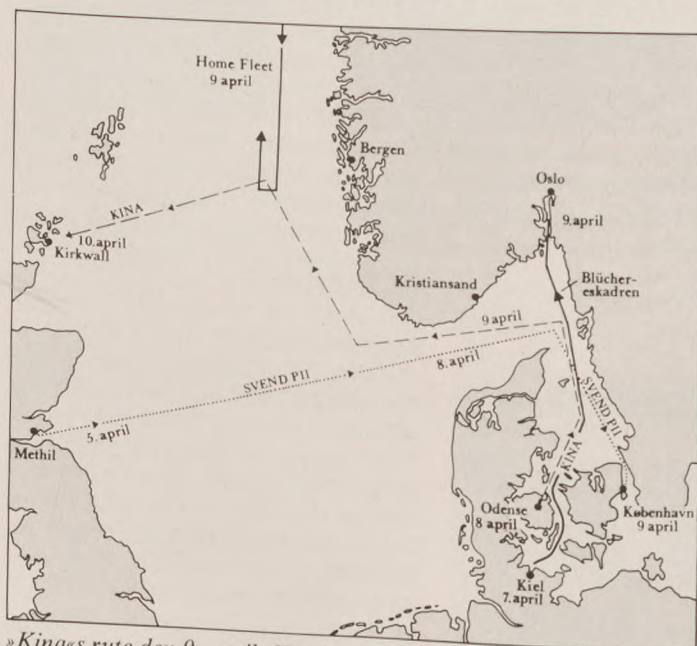
APRIL 1982

37. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af dansk fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen . Landsforeningen
Gestapo-Fangerne . Hannover-Stöcken-gruppen . Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme . Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Med m/s »Kina« den 9. april

»Kina«s rute den 9. april. Kortet viser også et andet dansk skibs rute og den britiske flådes bevægelse samme dag.

Tirsdag morgen den 9. april 1940 iværksatte tyskerne operation »Weserübung«, det overraskende angreb på Danmark og Norge, der som bekendt blev indledningen til en årelang besættelse af de to lande. Der befandt sig på dette tidspunkt danske handelsskibe overalt på de syv have. Med ét slag blev de nu delt op i to grupper: udeflåden og hjemmeflåden.

Et eksempel på et skib, der ved skæbnens spil blev en del af udeflåden, kunne være Ø.K.s »Kina«:

»Kina« forlod Odense mandag formiddag den 8. april 1940 i ballast på rejse til USA. Kort forinden var skibet kommet til Danmark med en ladning

korn fra Amerika, og man havde arbejdet dag og nat med losningen, senest søndag den 7. og natten til mandag. Det var ingen hemmelighed om bord, at Ø.K. havde travlt med at få »Kina« af sted så hurtigt som muligt, for at det kunne komme ud og tjene gode fragter hjem til kompagniet.

Telegrafisten, Viggo Jensen, iagttog, at »Kina« undervejs op gennem Kattegat passerede adskillige tyske orlogsskibe, man kippede for dem med flaget: Sømandens trofasthed mod en hævdvunden tradition var trods alt stærkere end hans ulyst til at hilse på hagekorset, skrev Viggo Jensen i sin dagbog.

NÆSTE MORGEN var vejret tykt over Skagerrak, og telegrafisten søgte forgæves radiopejling. Ret pludselig klarede det op, og den norske kyst var i syne. Der lød kanontorden i retning af Kristianssand, og der var fly i stort antal lavt over kysten. »Kina« sejlede ud i Nordsøen.

På dækket talte man nu om, at nogen havde hørt over Kalundborg Radio, at

m/s »Kina«.

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. (03) 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. (09) 25 14 77. (Der er 7 senge).

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.

Næstformand: Kontorchef, cand.jur. Hans Andersen,

Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. (03) 86 55 59.

Kasserer: Bankprokurist Olav Holst, Bengtasevej 6, 2900 Hellerup.

Tlf. (01) 62 77 80. Giro 1 00 07 80.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.

Tlf. (06) 81 07 09.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11,

5874 Lundeberg, Hesselager. Tlf. (09) 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Oberst K. Kjeldsen
Hallingager 47, 5750 Ringe
Tlf. (09) 62 31 63

Redaktør Johs. Rasmussen
Omkulevej 9 7100 Vejle
Tlf. (05) 82 65 72

Skræddermester Povl Brandt
Gierupvej 19, 2610 Rødovre
Tlf. (02) 91 13 72

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. (06) 27 04 28

Provst Poul Riis
Hostrupgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 53 35 34

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslet
Tlf. (04) 44 86 04

General Fl. B. Larsen,
Kongstedgård, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose
Tlf. (02) 48 56 74

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Kontorchef O. Olesen
Leonorasvej 8, 9000 Hassersis, Aalborg
Tlf. (08) 18 04 51

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 1.500.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT

Helge Brinch,
Tåstrupgårdsvej 153, 1., tv.
2630 Tåstrup
(02) 52 01 25
Giro 9 31 54 54

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

REDAKTION

Johs. Fosmark,
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

Frode Toft,
St. Kongensgade 63,5,
1264 København K
(01) 15 59 57

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

Med M/S Kina den 9. april . . .	31
Da Danmark blev mørkelagt . .	32
9. april i Norge	34
Af dagens post	36
Runde dage	37
Dagbogen	38
Kammeraterne fortæller	40
Frihedsmuseet	42
Læserbreve	43
Foreningerne	44
Mindeord	48
Bøger	49

De efterfølgende numre af vort blad udkommer 15/6 og 15/8. Stof fremsendes senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 2

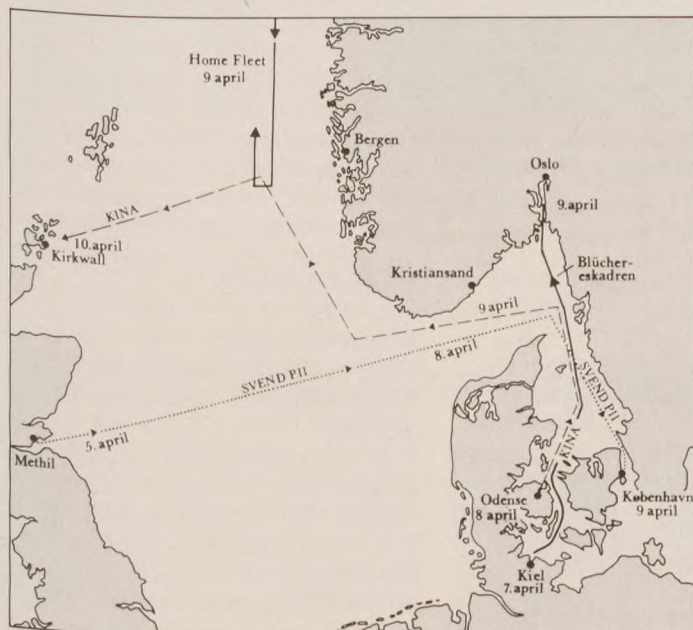
APRIL 1982

37. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af dansk fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen . Landsforeningen
Gestapo-Fangerne . Hannover-Stöcken-gruppen . Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme . Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Med m/s »Kina« den 9. april

»Kina«s rute den 9. april. Kortet viser også et andet dansk skibs rute og den britiske flådes bevægelse samme dag.

Tirsdag morgen den 9. april 1940 iværksatte tyskerne operation »Weserübung«, det overrumplende angreb på Danmark og Norge, der som bekendt blev indledningen til en årelang besættelse af de to lande. Der befandt sig på dette tidspunkt danske handelsskibe overalt på de syv have. Med ét slag blev de nu delt op i to grupper: udeflåden og hjemmeflåden.

Et eksempel på et skib, der ved skæbnens spil blev en del af udeflåden, kunne være Ø.K.s »Kina«:

»Kina« forlod Odense mandag formiddag den 8. april 1940 i ballast på rejse til USA. Kort forinden var skibet kommet til Danmark med en ladning

korn fra Amerika, og man havde arbejdet dag og nat med losningen, senest søndag den 7. og natten til mandag. Det var ingen hemmelighed om bord, at Ø.K. havde travlt med at få »Kina« af sted så hurtigt som muligt, for at det kunne komme ud og tjene gode fragter hjem til kompagniet.

Telegrafisten, Viggo Jensen, iagttog, at »Kina« undervejs op gennem Kattegat passerede adskillige tyske orlogsskibe, man kippede for dem med flaget: Sømandens trofasthed mod en hævdvunden tradition var trods alt stærkere end hans ulyst til at hilse på hagekorset, skrev Viggo Jensen i sin dagbog.

NÆSTE MORGEN var vejret tykt over Skagerrak, og telegrafisten søgte forgæves radiopejling. Ret pludselig klarede det op, og den norske kyst var i syne. Der lød kanontorden i retning af Kristianssand, og der var fly i stort antal lavt over kysten. »Kina« sejlede ud i Nordsoen.

På dækket talte man nu om, at nogen havde hørt over Kalundborg Radio, at

m/s »Kina«.

tyskerne var rykket ind i Danmark og Norge. Da Viggo Jensen åbnede for sit apparat, hørte han speakeren læse det tyske »oprop«.

Kaptajn Himmelstrup kom på broen og drøftede situationen med vagthavende styrmand. »Kina« havde da passeret Lindesnæs og Lista, og kaptajnen besluttede at afvige fra den planlagte kurs op langs Norges kyst til på højde med Bergen, og i stedet straks tage nordvestlig kurs mod Danmarksstrædet (nord om Færøerne og Island).

Derefter sendte han bud efter førstemand, førstestyrmand, telegrafisten og vist nok tømmermanden og bådsmanden. Under en kort rådslagning var alle enige om at fortsætte mod bestemmelsehavnen New York. »Kina« kunne godt være vendt om, men ingen tænkte på at afbryde rejsen.

Farten fortsatte uforstyrret indtil tidligt på eftermiddagen. Da dukkede en britisk flådestyrke op, bestående af mindst 30 krigsskibe, destroyere, krydsere og slagskibe, som skar frem gen-

nem den oprørte sø. »Kina« hilste den ved at kippe med flaget, det var nok en mere oprigtig hilsen end den, tyskerne fik den foregående dag.

De britiske skibes kurs lå på tværs, de kom for og bag, og »Kina« måtte flere gange sætte farten ned for at undgå kollision. En af destroyerne skilte sig ud og signalerede: »Følg mig. De stævner mod fare«. »Kina« spurgte: »Hvor fører De mig hen?« Destroyeren svarede blot: »Follow me.« Kursen blev sat mod Orkneyøerne. Ved mørkets frembrud blev »Kina« mørkelagt, og ud på natten ankom det til Kirkwall med sin ledsager.

Ovenstående er hentet fra 1. bind af værket »Søfolk og skibe 1939-1945«, hvis 1. bind udkom 9. april 1981. Næste bind ventes at udkomme 9. april i år. Det bliver et vældigt værk på fire store bind, der skildrer den danske handelsflådes historie under anden verdenskrig, et værdigt mindesmærke over danske søfolks indsats og ofre.

Da Danmark blev mørkelagt

Paul E. Mahler, Ebberup, tidligere Nr. Søby, blev 75. Efter 7 måneders sygehusophold på 3 forskellige sygehuse satte en akut maveblødning stop, så døden kom som en befrielse.

På redaktionen havde vi liggende en artikel, Mahler skrev til vort blad, så vi kan godt give ordet til ham selv:

Blandt de ting, jeg husker, er hændelser fra min tidligste barndom, men der er også begivenheder, som daterer sig fra senere tider i mit liv - og tilsammen danner de ligesom et billedgalleri af lyse og mørke billeder, der fortæller, hvilke hændelser, der har været bestemmende eller på en eller anden måde afgørende for mig.

Det kunne måske være på sin plads her at fremdrage nogle af begivenhederne, store dage i mit liv, kunne jeg passende kalde dem.

Jeg var kun 9 år, da min far i 1915 for første gang kom hjem på orlov i den tyske militæruniform, og jeg husker den sidste dag i 1915, da han forlod os for at blive ført til østfronten, hvor han faldt om efteråret.

Men jeg husker også nogle af de første skoledage i den preussiske skole i Søn-

Paul Mahler overrækker i 1974 på Kameraternes Hjælpesfonds ferie hjem på Kegnæs, det navneskilt, som han med stor flid og kunstnerisk dygtighed selv havde fremstillet. Ved hans side Solveig Skjøtt og fru Hoffmann, der i en årrække førte tilsyn med ferie hjemmet.

derjylland - og revolutionsdagene i 1918. Jeg kan endnu for mit indre blik se det røde revolutionsflag på Haderslev kaserne i 1918, som senere blev afløst af Tricoloren og endelig af Dannebrog.

Mange ting i de begivenhedsmættede dage i Sønderjylland omkring afstemningen og genforeningen har prentet sig ind i min bevidsthed, og jeg føler endnu noget af den fryd, sønderjyder følte, da tysk herredømme endelig var besejret, og den tryghed, det var at blive dansk - et ønske, som var os medgivet ved vor fødsel.

Der findes vel næppe en sønderjyde fra dengang, der ikke selv eller i sin familie havde været med til at betale de »løsepenge«, som var med til at få ønsket opfyldt. Både min far og min morbror blev derude, og andre af vore slægtninge havde fået mén af krigen på tysk side.

Men da beruselsens tid med mange forandringer var overstået, så levede man nu under opgangstider, måske mest økonomiske nedgangstider i bevidstheden om, at det, der var sket, ikke ville gentage sig. Man var overbevist om, at ingen fornuftig sjæl ville gå med til krig endnu en gang, dertil stod den første verdenskrigs gru og bitre erfaringer om afsavn og elendighed dog alt for klart for de fleste.

Så kom den 9. april

Derfor var overraskelsen stor, da den 9. april 1940 kom - og den kom vel bag på mange!

Jeg var som sædvanlig om foråret og så tidligt oppe den morgen. Det var en dejlig morgen med mild og let diset luft. Det fynske landskab åndede ligefrem fred og oplagthed i ens sind, og jeg var i gang med havearbejde, sådan et par timers tid bare, før det egentlige arbejde i skolen skulle begynde. Det var ligefrem fornøjeligt at mærke, hvor tjenlig jorden var, og nu havde man et par gode, stille timer før mange andre mennesker var på benene.

Men midt i den fredelige syssel kom der pludselig en lyd af summende og brummende flyvemaskiner. Og stor blev min forbavselse, da der viser sig en tysk bombemaskine ganske lavt, så man kunne se dens kendingsmærker og skelne et par personer i den. Den kom lige hen over mig og kredsede rundt en kort tid, så man skulle tro, den havde forvildet sig ind over dansk område, og nu snart var gået tom for brændstof.

Jeg forlod mit arbejde og fulgte den med øjnene, for den måtte jo nok gå ned et eller andet sted i nærheden, hvor der var en passende græsmark til landingen. - Men hvad ville den egentlig her? Der var straks noget, der kom i oprør i mig

Den 13. april ankom et tysk regiment til Haderslev kaserne. Det blev modtaget af det stedlige tyske mindretal, der ses på billedet med hagekorsfanerne. De danske flag i baggrunden er på halv stang, da man samme dag førte kisterne med de faldne danske soldater gennem byen.

ved synet af den. Havde jeg haft mit gevær ved hånden, kunne jeg måske godt have tænkt mig at »hjælpe« den ned, for det var dog uhørt, at en tysk maskine skulle vise sig her. - Vi sønderjyder var jo fra dengang endnu vant til at »hjælpe« tyskere på vor måde, f.eks. ved at vise dem den gale vej, når de spurgte - eller på anden vis være dem »behjælpelige«.

Men der blev nu ikke ret megen tid til reflekteren over den ene maskine, for snart kom der flere, som havde ligesom

en fastere kurs - og til sidst var luften fuld af dem.

Mit havearbejde var blevet afbrudt, og der blev ikke lavet mere ved det den dag. Redskaberne kom ikke på plads, for efterhånden afløste den ene bølge af maskiner den anden - og luften var som mættet af larmen både fra de maskiner, man så, men også fra dem, man ikke så. Der var utallige af dem - og selv om de ikke kunne formørke selve himmelen, så

4.-maj-dagen i Mindelunden i Ryvangen

Der er lagt følgende program for dagen:

Kl. 10.00 formiddag lægger skolebørn fra Bispebjerg Skole blomster på hver enkelt grav. Så lyser de op resten af dagen.

Kl. 19.30 tændes projektøren på fællesmonumentet og fakler på hver grav og ved hver mindeplade.

Kl. 20.00-20.30 spiller Sjællandske Livregiments musikkorps seriøs musik. Dirigent: Mogens Klitfod
Zahles kor synger. Dirigent: Minna Hess
Thaysen.

Kl. 20.30 taler tidligere minister Per Federspiel.

Derefter spiller orkestret og koret synger. Senere synger koret ved pelotonerne.

**Alle interesserede
er velkomne.**

Arrangør:

Kammeraternes Hjælpesfond i samarbejde med Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen, København

Tysk hurtigskydende kanon beskyder Haderslev kaserne på en afstand af ca. 150 m.

formørkede de vore sind, og vi blev slået fuldstændig ud af vor sædvanlige hverdagsrytme. - Hele formiddagen gik med at se på de endeløse rækker af maskiner, der strøg lavt hen over landskabet eller med at lytte til udsendelserne i radioen.

Ingen undervisning den 9. april

Der blev knap nok tid til morgenkaffen, for alt blev forstyrret. Da skolebørnene kom, var de der langt fra alle. Jeg undrer mig for resten endnu over, at der var folk, som overhovedet sendte deres børn i skole den dag.

Men undervisning kunne der slet ikke blive tale om. Hvem kunne samle sig om undervisning under de omstændigheder, hvor der gik fremmede maskiner hen over os under en frygtelig larm og i en vedvarende strøm.

Den dag blev fuldstændig spoleret som arbejdsdag, men den dag blev én af de mørkeste dage i vor tids Danmark,

for det blev indledningen til de fem mørke år, som vi kun husker alt for godt.

Jeg har spurgt min søn, som dengang var knap syv år, om han kunne huske den 9. april. »Ja, det kan jeg,« var svaret. »Kan du ikke huske, at vi hentede vor trillevogn fuldt belæst med varer hjem fra Brugsen, for nu ventede vi andre tider - ja, og om aftenen skulle vi for første gang mørklægge - «

Med den dag blev hele Danmark mørklagt - og mørket varede i fem lange år.

Mahler var en kunstnersjæl, og han har flere gange tegnet situationer til vort blad, f.eks. fra Neuengamme, Dachau og Frøslev. Han skrev efter befrielsen en bog om sine oplevelser i tysk fangenskab under okkupationen.

Han var i en lang årrække medlem af bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond, indtil helbredet forhindrede ham i at rejse til møderne i ledelsen.

F-k

Trondheim og Narvik i tyskernes hænder. Dermed kontrollerede de vore vigtigste centre for militær og civil administration, for kommunikationer, for telegraf og telefon og de vigtigste af vore radiostationer.

Den tyske opmarch mod Norge blev begunstiget af usigtbart vejr og krigsskibene slap uskadt og for det meste uopdaget forbi alle britiske sø- og luftstridskræfter. I selve angrebsområderne var det yderst vanskeligt for det norske vagthold at opfatte, hvad der udviklede sig, da krigsskibe af ukendt nationalitet i mørke, til dels også i snetykning og tåge, trængte ind i vore farvande. Fæstningerne åbnede ofte ild uden at vide, hvem de skød på.

I Narvik gjorde de to mere end 40 år gamle panserskibe »Eidvold« og »Norge« sig klar til at møde foreløbig ukendte jagere, der var meldt. »Norge« fik tid til at åbne ild, men begge blev sænket af tyske torpedoer og 276 mand omkom. Byen blev besat uden at det lykkedes de norske afdelinger at optage forsvaret.

Ved indløbet til Trondheimfjorden kom de tyske skibe så overraskende for Agdenes-fæstningen, at den ikke nåede at åbne ild i tide. Trondheim havde ingen forsvarsmidler og blev hurtigt besat.

Bergen fæstning havde fået varsel om angreb og var klar til kamp. Tre tyske krigsskibe blev beskadiget, men styrken lod sig ikke standse. Byen blev besat, og fæstningen taget fra landsiden efter nogen tids improviseret modstand fra kanonbetjeningen.

Egersund og Arendal kunne besættes uden modstand.

Kristiansand fæstning afviste det tyske angreb to gange. Tyskerne tilkaldte fly, som bombede fæstningen med den følge, at også byen blev ramt. Da krigsskibene for tredje gang søgte at trænge ind, blev tyske signalfag opfattet som franske flag, og styrken slap ind i havnen uden at blive beskydt. Fæstningen blev besat fra landsiden, heller ikke den havde nogen dækningsafdeling fra hæren.

I ydre Oslofjord var minespærringen - fjordspærringen - ikke lagt, og angriberne slap forbi uden at blive skadet af de få skud, som Rauoy fort fik tid til at løsne før skibene forsvandt i tågen ind i fjorden.

Angrebsstyrken med den 12.000 tons krydser »Blücher« i spidsen gik videre mod den gamle og umoderne Oscarsborg fæstning, som var alarmeret. Hovedskytset bestod af tre 28 cm kanoner fra 90'erne. Kommandanten, oberst B. Eriksen, ventede ikke, at de ville få tid til at skyde mere end eet skud hver, så det skulle være træffere. Han bestemte derfor, at ingen af fæstningens andre kanoner måtte åbne ild før hovedbatteriet, og han ventede til »Blücher« var på 1800 meters afstand, men da bragede det løs overalt, og virkningen var overvældende. Med flere brande, ringe fart og uden styring drev fartøjet indover, forbi fæstningen, som yderligere sendte to torpedoer ind i det. Efter en time sank »Blücher«, og ca. 1000 mand omkom. De andre tyske skibe vendte og satte tropper i land længere ude.

9. APRIL 1940 - I NORGE

Vi bringer her uddrag af en redegørelse, skrevet af generalmajor Bjørn Christophersen fra den norske hærs krigshistoriske afdeling.

Natten til 9. april 1940 gik et stort antal tyske krigsskibe med soldater om bord ind i de neutrale norske farvande, fra Oslofjord i syd til Ofotfjorden i nord. Så snart det blev lyst, kom mange hundrede tyske fly ind over Norge

- kamp- og transportfly, som førte faldskærmstropper og andre hærdivisioner. Bomber begyndte at falde på norsk jord.

Inden middag var Oslo, Horten, Arendal, Kristiansand, Egersund, Sola, Bergen,

9. april. Tyskerne marsjerer inn i Oslo. Her på Karl Johans gate.

Den tyske krydser »Blücher« synker i Oslo fjord 9. april.

Med støtte af fly fremtvang tyskerne, at fæstningen overgav sig næste morgen.

Først ud på formiddagen den 10. april nåede flådestyrken til Oslo - 30 timer senere end planlagt.

Marinens hovedstation i Horten var blevet besat den 9. april om morgenen efter et par timers improviseret modstand med små tab både på tysk og norsk side.

Sola flyveplads, hvorfra vore fly var trukket væk, blev taget af faldskærmstropper, som mødte lidt modstand.

I Fornebu gik den eneste jagerafdeling op med syv fly, og i luftkamp over Oslofjorden blev fem tyske to-motorers jagere ødelagt, luftværnet ødelagde samtidig flere transportfly. Flyvepladsen blev imidlertid taget og landsatte tyske styrker rykkede ind i Oslo ved middagstid.

Regering og kongehus slap væk

Takket være Oscarborgs tapre indsats fik kongehuset, regeringen og stortinget tid til at slippe ud af Oslo den 9. april om morgenen. De tog til Hamar, og regeringen afviste et tysk ultimatum med krav om, at Tyskland skulle »overtage beskyttelsen af Norge«.

Om eftermiddagen 9. april læste Quisling på eget initiativ i Oslo radio en erklæring om, at regeringen Nygårdsvold var trådt tilbage, at en ny »national« regering under Quisling var dannet, og al modstand mod tyskerne var forbryderisk. Hitler godkendte dette og forlangte, at kongen skulle godtage Quislings »regering«. Svaret blev som bekendt »kongens nej«. Han nægtede at udnævne Quisling, som manglede al tillid i folket. Regeringen sluttede enstemmigt op om kongen og kundgjorde den 10. april om eftermiddagen, at kampen skulle fortsættes. Samtidig blev en af vort lands mest fremragende officerer, oberst

O. Ruge, udnævnt til kommanderende general.

Tyskerne opgav ikke forsøget på at sikre sig kongen og regeringen. De vidste om rejsen til Hamar, for den var bekendtgjort i radioen. Et tysk faldskærmskompagni fra Fornebu i kaprede norske busser, kom i forvirringen 9. april helt frem til Midtskogen mellem Hamar og Elverum. Regeringen var da på Elverum, mens kongen og kronprinsen befandt sig i Nybergsund. Ved Midtskogen blev tyskerne slået tilbage af en improviseret styrke garde-rekrutter, militærarbejdere, skytteforeningsmedlemmer og elever fra et officerskursus. For anden gang på et døgn blev vore statsmyndigheder reddet fra at falde i tyskernes hænder. De forsøgte at dræbe kongen ved at bombe Elverum og Nybergsund, men jagten var forgæves.

Kampene i Syd-Norge

Tyskerne gjorde deres yderste for at udnytte choket fra 9. april. Opstilling af nye norske styrker måtte tage tid og efter den sorte tirsdag fulgte en række nye tilbageslag:

Hærens neutralitetsvagt til Kristiansand overgav sig, og dermed ophørte modstanden på Sørlandet. På Østlandet blev styrker under opstilling drevet over grænsen til Sverige trods god modstand fra enkelte afdelinger.

Trods alt lykkedes det at opstille en række nye afdelinger, og general Ruges direktiv af 13. april blev indledningen til organiseret modstand. Ruges plan var at generobre Trøndelag med allierede styrker og derfra trænge syd på mod Oslo. I mellemtiden gjaldt det at hindre, at de svage norske afdelinger blev slået i stykker.

Også tyskerne regnede med muligheden for allieret generobring af Trøndelag og satte straks i gang transport af betydelige styrker

ad luftvejen.

Den 14. april startede det tyske storangreb over Østlandet i retning af Trondheim. Og dermed begyndte den fortvivlede norske modstand fra stilling til stilling nordover gennem bygderne på begge sider af Mjøsen, op gennem dalene og i Valdres.

Midt i april blev indsat en tysk faldskærmsstyrke ved Dombås, men den blev nedkæmpet.

Den 18. april kom de første britiske styrker til Åndalsnes og sat ind i Gudbrandsdalen og syd for Lillehammer. Men det var rekrutafdelinger, som tilmed havde mistet meget materiel under overfarten. De gjorde deres bedste, men kunne ikke ændre situationen.

Den 23. april var der ængstelse i Hitlers hovedkvarter, fordi fremrykningen ikke gik hurtigere. Men i sidste uge af april var det kun spørgsmål om dage før kampen måtte opgives.

Den 2. maj indskibede de britiske afdelinger sig i Åndalsnes og Molde under voldsom tysk bombning, og næste dag kapitulerede de norske styrker, som nu var samlet i Romsdal. Den 30. april var kongen og regeringen med en britisk krydser taget til Nord-Norge, hvor krigen gik videre.

Kampene i Nord-Norge

I Nord-Norge drejede krigen sig i første række om generobring af Narvik-området. Krigen fik her et helt andet præg. Nye afdelinger kunne mobiliseres. Og fra midten af april kom britiske, franske og polske styrker, ca. 25.000 mand ialt.

Forårskrig i Nord-Norge er en saga om ofte umenneskeligt slid i tilgift, til det selve striden medfører, men moralen var god, for det gik fremover. Nordsiden af Rombakken (øst for Narvik) var tildels blevet rensat for tyskere

Namsos ødelagt ved tysk terrorbombning i april 1940.

og vejen derved åbnet for et direkte angreb på Narvik. Samtidig arbejdede allierede styrker sig frem fra vest og syd. Men nu var begivenheder af vidtrækkende betydning under udvikling andre steder.

I Sør-Hålogaland var situationen blevet alvorlig. De svage norske og britiske styrker klarede ikke at standse tyskernes fremrykning nordover. Fjenden, som fik stærk støtte af fly tog i midten af maj Mosjøen, Mo og Saltedal og fortsatte videre. Bodø blev bombet og jævnet med jorden. Men af langt større betydning var, at den tyske offensiv i Frankrig havde ført til katastrofe for vestmagterne. Tyskerne nærmede sig Paris. I denne situation besluttede de allierede at trække sig ud af Nord-Norge, men angrebet på Narvik skulle gennemføres - for at skjule tilbagetrækningen længst muligt.

Natten til 28. maj blev franske og norske styrker, støttet af britiske krigsskibe, sat over Rombaken mod bjergdragene øst for Narvik. De drev det tyske kystforsvar tilbage og trængte trods hårdnakkede tyske modangreb og flybombning op over fjeldet og ind i Narvik. Byen var atter på norske hænder, men kort efter blev den hensynsløst bombet. Erobringen var en fremragende bedrift. Den norske bataljon havde 60 døde og sårede.

På sydsiden af Olotfjorden gik samtidig polske styrker frem, og i de følgende dage drev franske og polske tropper tyskerne østpå, men standsede efter ordre en mils vej fra den svenske grænse. Tyskernes stilling var

fortvivlet, og de forberedte sig på at gå over til Sverige. Også vi havde fremgang, men ikke nok.

Den 8. juni forlod de allierede styrker Norge. Dagen før var kongen, kronprinsen og regeringen taget til England, besluttet på at kampen skulle føres videre fra udlandet.

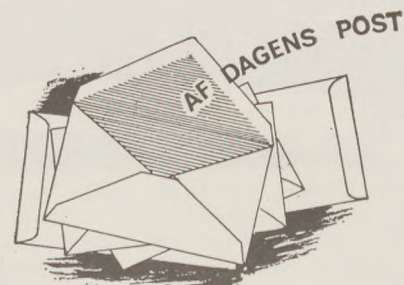
Vi havde ingen mulighed for at fortsætte krigen på egen hånd i Nord-Norge. Vore afdelinger blev trukket tilbage, demobiliseret og sendt hjem uden indgreb fra fjenden. Samtidig indledte general Ruge forhandling med tyskerne og natten til 10. juni indtrådte våbenhvile.

Kampen i Nord-Norge var slut. Vore tab i de militære styrker var ca. 860 døde og lige så mange sårede. Tyskerne mistede ca. 1300 døde og 1600 sårede under kampene i land og ca. 2400 under transporterne til Norge.

Af vore allierede havde briterne de største tab, ca. 1900 mand (døde, sårede og fanger) til lands og 2500 til søs. De franske og polske tab var vel ialt godt 500 mand. Både den tyske og britiske marine mistede mange skibe og adskillige blev skadet. Af fly mistede tyskerne ca. 240 og de allierede væsentlig færre.

En række norske byer var hensynsløst bombet. Særlig gik det ud over Elverum, Molde, Åndalsnes, Veblungnes, Kristiansund, Steinkjer, Namsos, Bodø og Narvik. Ca. 400 civile blev dræbt. Ialt blev ca. 4000 bygninger rundt om i landet helt ødelagt og 10.000 skadet, næsten 300 broer blev således ødelagt af vore egne for at sinke tyskerne.

At vi tog kampen op var af største betydning for den videre udvikling i okkupationstiden. Det skabte den moralske rejsning i vort folk, som blev udgangspunktet for passiv og aktiv modstand mod tyskerne og for vore militære indsats udenfor landets grænser. Det var baggrunden for opbygningen af hjemmestyrkerne. 40.000 mand ialt. Og ca. 20.000 unge meldte sig efterhånden til vore styrker udenfor landets grænser.

GAMLE BLADE

Vi har spurgt, om nogle af læserne kunne undvære gamle blade, og vi har modtaget en del, men ingen af de efterlyste. Vi skal derfor gøre opmærksom på, at opfordringen ikke gælder i al almindelighed, men ganske bestemte blade, nemlig årg. 28/1973 nr. 11 og 12 samt hele årgangene 29, 30, 31, 32 og 33.

Da vi nu har emnet fremme, kan vi gøre opmærksom på, at Frihedsmuseet stadig mangler det første nummer af Gestapofangen. Bladet hed i starten Frøsløvbladet.

Kan nogen hjælpe, bedes man sende til: Pigtraad/Gestapofangen, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.

FORENINGERNE OG BLADET

Vi er blevet anmodet om, at gentage overfor læserne, at medlemsskab af en fangeforening ikke samtidig dækker abonnement på vort blad. Desuden at man ikke er medlem af en fangeforening, fordi man er abonnent på vort blad.

Når nogle har den opfattelse, at medlemskontingentet samtidig dækker abonnementet på bladet, skyldes det nok, at sådan var det engang, men siden 1978 er de to blade sluttet sammen i eet. Vi har dermed overtaget bladets økonomi, og vi får nu et blad ud med mange flere tekstsider end før, da hveranden side var annoncer. Men samtidig opnår vi også, at alle indtægter går til vore formål, da vi intet lønnet personale har og heller ikke betaler provision.

Redaktionen

Runde dage

Verner Kring, Viktorisgade 30, 1655 Kbh. V (Buchenwald) 70 år 15. april.

Antonius Hansen, Østerg. 28, 3400 Hillerød (Dachau) 65 år 15. april.

Hans Henrik Hørlyck, Jac. Appels Alle 74, 2770 Kastrup (Buchenwald) 65 år 16. april.

Else Heeris, Evaldsg. 6, 2200 Kbh. N, 70 år 16. april.

Hans Christoffersen, Stampesvej 17, 8260 Viby J (Sachsenhausen) 60 år 21. april.

Signe Nielsen, Steen Billesg. 20, 9000 Aalborg, 60 år 21. april.

Helge Hansen, Slotherrens Have 147, 2610 Rødovre (Buchenwald) 65 år 23. april.

John Steffensen, Herningg. 15, 2100 Kbh. Ø (Dachau 142.653) 70 år 25. april.

Anna Henriksen, Bøgedahlsalle 44, 5250 Odense SV (Ravensbrück) 75 år 27. april.

Marga Larsen, Mariendalsvej 3, 9000 Aalborg, 70 år 26. april.

Henrik Verner, Glentevej 2, 7000 Fredericia, 70 år 26. april.

Erik Olsen, (»Walther«), Sofie Breumsvænget 4, 5000 Odense, 70 år 26. april.

Adrianus van der Vliet Hendricus, Pierre Kemphave 127, 2726 B.G. Zoetermeer, Holland (tidl. Aalborg) (Dachau) 65 år 28. april.

Ejnar Christensen, Nørreg. 18, 7800 Skive, 60 år 29. april.

Mary Arentoft, Vesterbro 19, 9000 Aalborg, 65 år 30. april.

Erik Sanders, Bennebovej 5 C, 4450 Jyderup, 60 år 30. april.

Arne Schumacher, Rødegård 10, 2300 Kbh. S (Buchenwald) 60 år 2. maj.

Henry A. Davidsen, Grønlandstov 5, 9210 Aalborg SØ, 70 år 3. maj.

Ingolf Sv. Aa. Gerval, Bærhaven 23, 2500 Valby, (Buchenwald) 65 år 3. maj.

Niels Børge Gjerlach, Østbaneg. 23, 2100 Kbh. Ø (Buchenwald) 65 år 3. maj.

L. Handrup Christensen, Væverensvej 28, 9000 Aalborg, 65 år 3. maj.

Ove Johansen, Padevej 11, 3000 Helsingør (Neuengamme) 60 år 6. maj.

Kirstine Jensen, Krovej 13, Ommel, 5960 Marstal, 60 år 7. maj.

Frederik Solberg, Ægirsvej 51, 8900 Randers, 60 år 8. maj.

Olaf Kjelstrup, P. Bangsvej 139, 2000 Kbh. F (Dachau 142.606) 75 år 10. maj.

Aa. Nørgaard Poulsen, Herlev Stationsvej 4, 2730 Herlev (Buchenwald) 65 år 10. maj.

Aage Nielsen, Caroline Amalies Vej 134, lejl. 323, 2800 Lyngby (Buchenwald) 60 år 10. maj.

Niels Knudsen Nielsen, P. G. Ramms Alle 29, 2000 Kbh. F (Buchenwald) 80 år 11. maj.

Victor Buch Starup, Træmarksvej 22, 2860 Søborg (Buchenwald) 70 år 11. maj.

Poul Gram-Heldager, Klaus Petersens Alle 19, 2650 Hvidovre (Buchenwald) 60 år 12. maj.

Arne Jørgensen, Grøndalsvej 19, 5000 Odense C (Sachsenhausen) 65 år 12. maj.

H. Riber Berthelsen, Riberhus, Ballerup Centrum, 2750 Ballerup (Buchenwald) 65 år 12. maj.

Leon Munk, Triumfvej 41, 2800 Lyngby (Buchenwald) 65 år 12. maj.

Kaj Sønderby, Lundingsvej 11, 7000 Fredericia, 60 år 12. maj.

John Otto Larsen, Egerupvej 47, 4100 Ringsted (Neuengamme 60.824, Alt Garge, Misburg, Stöcken) 60 år 13. maj.

A.P. Møller

I arbejde på de syv have
- under den
syvttakkede stjerne

MÆRSK

Orla Andersen, Lindegården, Sct. Hans Hospital, 4000 Roskilde (Stutthof) 80 år 15. maj.

Sv. Aa. Hansen, Langhusvej 21, 2700 Brønshøj (Buchenwald) 70 år 18. maj.

Kjeld V. Jørgensen, Torupgårdsalle 10, 2720 Vanløse (Buchenwald) 60 år 19. maj.

Lis Caspersen, Amager Fælledvej 27, 2300 Kbh. S, 60 år 19. maj.

Ejler Iversen, Revlingebakken 117, 9000 Aalborg, 60 år 20. maj.

Kristian Hansen, Grønnevangen 17, 5210 Odense NV, 60 år 20. maj.

Detlef A. E. Andersen, Køgevej 725, 2660 Brøndby Strand (Dachau 142.555) 65 år 21. maj.

Vilmar Hougaard, Honorévej 29, 7000 Fredericia, 65 år 25. maj.

Esther Rommerdahl, Teisensvej 7, 9400 Nørresundby, 60 år 27. maj.

Einer Johansen, Enighedsvej 33, 5000 Odense C, 60 år 27. maj.

Helge Hansen, Holbækvej 130, 4420 Regstrup (Neuengamme) 60 år 29. maj.

Niels K. Nielsen Smidt, Rantzausg. 31, 9000 Aalborg, 70 år 29. maj.

Hilda Klausen, Kong Eriksvej 5, 9000 Aalborg, 70 år 29. maj.

Bernh. Leutenberger, Skandiag. 80, 2450 Kbh SV (Stutthof) 75 år 1. juni.

L. P. Henriksen, Godthåbsvej 200, 2720 Vanløse (Buchenwald) 80 år 1. juni.

Peter Rasmussen Haargaard, Martinus Rørbyvej 13, 9000 Aalborg, 60 år 2. juni.

Svend Daugaard, Forbindelsesvejen 107 B, 9400 Nørresundby, 70 år 3. juni.

Rignus Mose Nielsen, Pæremosevej 13, 2750 Ballerup, 60 år 4. juni.

Børge E. Hansen, Limfjordsvej 33, Gjøl, 9440 Åbybro. 60 år 5. juni.

C. C. Jensen, Gardes Alle 2, 2900 Hellerup (Neuengamme 52.215, Buchenwald) 65 år 6. juni.

Kaj Holm, Norgesgade 38, 7000 Fredericia, 65 år 6. juni.

Ejner Bernh. Rasmussen, Præstemosen 201, 2650 Hvidovre (Buchenwald) 65 år 7. juni.

Anna Andersen, Hellevangen 87, 9210 Aalborg SØ, 60 år 10. juni.

Jens Eivind Larsen, Ndr. Fasanvej 27, 2000 Kbh. F (Buchenwald) 65 år. 13. juni.

DAGBOGEN

MAJ

1939

31/5: Ikke-angrebspagten mellem Danmark og Tyskland underskrives. Norge, Sverige og Finland afviser at tilslutte sig pagten.

1940

9/5: Lystsejlad i Øresund forbydes. Norges gesandt forlader Danmark. 10/5: Admiral Rechinzer går af. Tysk invasion i Belgien og Holland. Engelske tropper landsættes i Island. Churchill danner engelsk regering. 17/5: Den danske regering protesterer mod den engelske besættelse af Færøerne. 23/5: Der oprettes kontor i København for arbejdsanvisning i Tyskland.

1941

13/5: De tre danske generalkonsuler i USA afskediget. 14/5: Redaktør G. Helweg-Larsen, Kristeligt Dagblad, fratrædt efter tysk krav. 19/5: Beboerne i Jylland skal nu bære legitimationskort. 20/5: Islands regering meddeler, at forbundet med Danmark vil blive ophævet, og at Island bliver republik. 21/5: Københavns gymnasielærer suspenderet efter antitysk optræden.

1942

1/5: V. Buhl konstitueres som statsminister under Staunings sygdom. Christmas Møller rejser illegalt til England via Sverige. 2/5: Rektor Galster, Aalborg, suspenderet efter tysk krav. 3/5: Stauning dør. 5/5: Buhl overtager statsministerposten. 9/5: Straffeloven skærpes. 10/5: De sidste USA-styrker på Philipinerne kapitulerer overfor de japanske styrker. 12/5: Dr.phil. Vilh. la Cour får 4 måneders hæfte for antitysk optræden. 13/5: De danske generalkonsuler i Australien afskediges. 14/5: Kong Christian X fejrer 30 års regeringsjubilæum. Christmas Møller taler for første gang i engelsk radio. 15/5: Den

Grete Olsen, Nymarksvej 18, 7000 Fredericia, 70 år 13. juni.

Arne H. Kiilblad, Blichersvej 69, 3000 Helsingør (Buchenwald) 60 år 15. juni.

Parly Poulsen, Nissedalen 16, 2740 Skovlunde (Buchenwald) 65 år 18. juni.

Og vi sender forsinket hilsen til **Henning Dalgaard**, Torupvej 11, Sdr. Vinge, 8860 Ulstrup, der fyldte 60 år den 10. marts, og til **Holger Johansen**, Bernadottegården 9560 Hadsund, der fyldte 60 år 3. april.

danske regering misbilliger Christmas Møllers rejse til England. 21/5: Den konservative rigsdagsgruppe tilslutter sig regeringens misbilligelse af Christmas Møller.

1943

7/5: Første tyske dødsdom i Danmark: Kommunisten Hans Petersen dødsdømt ved tysk krigsret for sabotage. Ved regeringsindgriben ændres dommen til livsvarigt tugthus i Tyskland. To andre kommunister samtidigt idømt livsvarigt tugthus. 12/5: Kongen modtager dr. Best. 13/5: Den tyske hær i Tunis kapitulerer. 14/5: Dansk flådeafdeling oprettes i den engelske marine. 16/5: Fire sabotører anholdt af dansk politi ved Holbæk, en femte blev dræbt under skududveksling. 22/5: Komintern (den kommunistiske Internationale) opløst. 26/5: Fem Århus-sabotører idømt 8 års fængsel ved tysk krigsret. 27/5: En sabotør dræbt under ildkamp i Århus.

1944

1/5: To frihedskæmpere henrettet. 4/5: Frihedskæmper henrettet. 5/5: Sabotør, der blev pågrebet ved aktion mod fabrikken »Globe«, dødsdømt og straks henrettet. 6/5: Fritz Clausen fratræder som fører for det danske naziparti. 7/5: Forbud mod sejlad på vestkysten under mørklægningen. 11/5: På baggrund af modstandsbevægelsens indsats anerkendes Danmark af de Allierede. 12/5: Ni frihedskæmpere idømt døds- og tugthusstraffe, deriblandt fru Monica Wichfeldt, hvis dødsstraf senere ændres til livsvarigt tugthus. 19/5: Frihedskæmper henrettet. 21/5: Frihedskæmper henrettet. Rutebilstationen i Odense ødelagt af Schalburgfolk. 23/5: Frihedskæmper henrettet og fire nye dødsdomme. 24/5: Churchill taler om Danmark i Underhuset. 25/5: To frihedskæmpere henrettet. Sabotageaktion mod BogW. 26/5:

Lang række kendte danskere anholdt af tysk politi, deriblandt en del ledende politifolk i Jylland. Grænsegendarmeriets chef, oberst Paludan-Müller, dræbt under ildkamp. 27/5: Tysk ordre om, at alle danske over 14 år skal bære legitimationskort. Tysk forordning om beslaglæggelser og leveringer til den tyske værnemagt. 30/5: Syv dødsdomme for sabotage.

1945

1/5: Studenternes Efterretningstjeneste etablerer sammen med Information en fri dansk radioudsendelse kl. 22 hver aften. Den første allierede krigskorrespondent kommer til København illegalt. Det engelske admiralitet takker modstandsbevægelsen for Svitser-aktionen. Tyskerne beslaglægger biler, cykler og generatorbrænde over hele landet. 2/5: Modstandsbevægelsen lukker det tyskorienterede pressebureau STB og fjerner bureauets fjernskrivere og øvrige materiel. HIPO-korpset indrulleres officielt i det tyske sikkerheds-politi. 3/5: Frihedsrådet udsender opråb til modstandsbevægelsen og til befolkningen. 4/5: De tyske tropper i Holland, Nordvest-tyskland og Danmark kapitulerer. 7/5: Tyskland kapitulerer betingelsesløst på alle fronter, kun ved Frisches Haff øst for Gdansk kæmpes der endnu til den 9. maj bl.a. ved Stutthof-lejren.

JUNI

1939

1/6: Folketinget godkender Ikke-angrebs-pagten mellem Danmark og Tyskland med alle stemmer mod tre (kommunisterne.)

1940

1/6: Tysk krigsret idømmer københavnere 6 års fængsel for sabotage. Justitsminister Unmack Larsen advarer mod sabotage. 4/6: De britiske tropper rømmer Dunkerque. 9/6: Den norske modstand ophører i Nordnorge. 10/6: Italien træder ind i krigen ved Tysklands side. 17/6: Den danske nazifører Fritz Clausen aftaler samarbejde med LS-formanden Knud Bach. Frankrig kapitulerer overfor Tyskland. 28/6: Engelske fly kaster bomber ved Nyborg. Russiske tropper rykker ind i Bessarabien. 30/6: Politiet i Roskilde skrider ind mod ulovlig nazi-demonstration.

1941

9/6: Skærpe af forbudet mod demonstrationer mod tyske soldater. 20/6: Forbud mod privat brevbefordring til udlandet. 21/6: Den danske regering opretter særligt politi-departement med Eivind Larsen som chef. 22/6: De tyske hære går til angreb mod Sovjetunionen. Flere hundrede danske kommunister arresteres. 24/6: Den danske gesandt i Moskva kaldes hjem. Den sovjetiske gesandt i Danmark interneres i Vestre Fængsel.

1942

1/6: Justitsministeren meddeler, at Christmas Møllers medhjælpere under flugten er blevet arresteret. Den ene, cand.polit. Borch Johansen, undslap dog senere. 9/6: Seks domme for kommunistisk virksomhed i København. 10/6: Christmas Møllers hjælpere får alvorlige fængselsstraffe. 11/6: England og Sovjetunionen afslutter bistandspagt. 13/6: Syv skoleelever i Aalborg (Churchillklubben) idømt strenge straffe for sabotage. Attentat mod professor Hal Kochs villa. 17/6: Dr.phil. la Cour afskediget efter anmodning fra højesteretspræsident Troels Jørgensen (men uden højesterets vidende). 25/6: Højesteret idømmer Vilh. la Cour 7 måneders fængsel. 26/6: Forbud mod færdsel på vestkysten i mørklægningstiden.

1943

3/6: Sabotage på Rørdal cementfabrik ved Aalborg. 5/6: Politiet får udvidet ret til at anvende skydevåben. 22/6: Glud og Marstrand ødelagt ved sabotage. 23/6: Tre gymnasieelever idømt fængsel for forsøg på at fjerne

ammunition fra tysk jernbanevogn. 27/6: Hellebæk Klædefabrik saboteret. 28/6: Der oprettes lejre i Danmark til 2000 tyske børn. 29/6: Højesteret afsiger dom over redaktionen af Frit Danmark.

1944

1/6: Island vedtager ved folkeafstemning at ophæve unionen med Danmark. 5/6: De allierede hære besætter Rom. 6/6: De engelsk-amerikanske styrker indleder invasionen i Frankrig. Danske frihedskæmpere ødelægger fabrikken »Globus« i Glostrup ved storstilet sabotageaktion, og i Svendborg havn sænker frihedskæmpere fire tyske skibe. 7/6: Danmarks Frihedsråd udsender opråb i anledning af invasionen i Frankrig. Tyskerne foretager to henrettelser i Danmark. 9/6: Al taxakørsel i København forbydes. 10/6: De allieredes overkommando hylder de danske sabotører for deres indsats. Tre nye dødsdomme. 11/6: To henrettelser. 22/6: Riffelsyndikatet delvis ødelagt ved sabotage. 23/6: Otte henrettelser. Direktør Robert Jensen m.fl. skudt under en razzia. 24/6: Tyskerne indfører standretprocedure på Sjælland. 25/6: Tivoli ødelagt ved Schalburgtage. Forbud mod lastbilkørsel i Storkøbenhavn fra kl. 16-5. 26/6: Spærretid i Storkøbenhavn kl. 20-5. 27/6: Demonstrationer og gadekampe i København. Tyske patruljer dræber 10 og sårer ca. 1000 mennesker. De store fabrikker med BogW i spidsen proklamerer »Gå-tidlig-hjem«-strejke. 29/6: Spærretiden udsættes til kl. 23. Otte nye henrettelser. 30/6: Alt arbejde nedlagt i København - folkestrejken er begyndt.

RINGKJØBING BANK
RINGKJØBING BANK
RINGKJØBING BANK
RINGKJØBING BANK
RINGKJØBING BANK

... hvor der sker noget!

TÅSTRUP REALSKOLE
ELMEALLE 17-21
2630 TÅSTRUP
TELEFON (02) 99 02 27

Eigil H. Larsens Eftf.

v.P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v. Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telefon (01) 11 07 87

ANTON LASSENS EFTF. aps

MALERMESTER K. SALLING MØLLER

Grundlagt 1887

Håndværkervej 7 . Telefon 08-12 00 99 . 9000 Aalborg

FLENSBORG

Flensborg Avis har i forbindelse med kommunevalget i Slesvig og Holsten gjort opmærksom på en ejendommelig ting. I de offentlige telefonbokse i byen er opsat en brugsanvisning på en række sprog, tysk, engelsk, fransk, italiensk, jugoslavisk og tyrkisk - men ikke på dansk. Bladet giver udtryk for forundring derover og minder om, at bladet allerede tidligere har givet udtryk for sin forundring over dette forhold, der ikke er særligt smigrende for en grænseby med et stort danskaltalede mindretal og hvis forretningsliv i høj grad nyder godt af danske tilrejsende, der gør indkøb i byen.

Aabenraa Rederi A/S

Finlads-Konsulat

P. F. CLEEMANN
SKIBSMÆGLERFORRETNING
AABENRAA
telgr. »Cleemann»
tlf. (04) 62 21 82 - telex 52 111

OM MARTIN NIEMØLLER

Som omtalt i vort blad for februar bragte den internationale Sachsenhausen-komité pastor Martin Niemøller en hjertelig hyldest i anledning af hans 90-årsdag. Vi burde nok ved lejlighed bringe en artikel om ham, da hans betydning for kampen mod nazismen gennem årene har været overordentlig betydningsfuld.

Som erstatning for en artikel bringer vi en karakteristisk udtalelse af ham: Da nazisterne tog kommunisterne, sagde jeg ingenting, for jeg var ikke kommunist. Da de tog jøderne, sagde jeg ingenting, for jeg var ikke jøde. Så tog de fagforeningslederne. Jeg sagde ingenting, for jeg var ikke med i nogen fagforening.

Til slut tog de mig - og på det tidspunkt var der ingen, der vovede at sige noget mere.

»FRIT DANMARK« SÆTTER PUNKTUM

Efter at bladet har bestået i 40 år opfører »Frit Danmark«. Det var under besættelsen et af de største og vigtigste illegale blade. Det blev skabt i april 1942 af Christmas Møller og Aksel Larsen, og det var det første klare udtryk for den samling og det sammenhold, der blev grundlaget i den danske modstandsbevægelse, og som siden førte til

dannelsen af Frihedsrådet.

Til kredsen bag Frit Danmark hørte også Ole Kiilerich, Børge Houmann, Mogens Fog, Ole Chiewitz og Mogens Hammer. Bladet nåede hen mod krigens slutning et oplag på 180.000 eksemplarer pr. nummer.

Som redaktør virkede allerede dengang Kate Fleron, der da var ansat på Nationaltidende, ligesom også Elias Bredsdorff deltog i redaktionsarbejdet.

Efter krigen blev bladet videreført som legalt tidsskrift. Men efter begivenhederne i Tjekkosllovakiet i 1948 og Danmarks tilslutning til Atlantpagten i 1949 kom det til et brud i den tværpolitiske kreds, der hidtil havde stået bag bladet.

I de senere år har Frit Danmark været et udpræget debatblad med en kritisk holdning til Nato og EF, ligesom bladet har været talerør for videnskabsmænd og andre, der har taget til orde og advaret mod kernekraften.

Det har i hele perioden været Kate Fleron, der med stor dygtighed har redigeret bladet og med utrættelig energi arbejdet for at opretholde det. Man kan roligt sige, at bladet har været hendes livsværk, både som det var dengang, og som det siden blev.

Blandt modstandsfolk vil bladets navn dog nok først og fremmest være knyttet til dets indsats under frihedskampen og den tyske besættelse.

-t

TV PÅ BESØG I SACHSENHAUSEN

Dansk TV bragte søndag den 14. marts starten på en serie under titlen: Fikse Schultz. Hovedpersonen Schultz bliver ved Hitler-krigens udbrud frigivet, efter at han har afsonet en straf for bedrageri. Hans plan er derefter at tilbringe resten af krigens periode i største ubemærkhed langt fra fronten, men ved en misforståelse havner han imidlertid i SS-spionageafdelingen.

Her gjorde han sig bemærket ved at komme med forslag, som man i starten fandt fjollede - men man fulgte dem. Det gjaldt således, da man progandamæssigt skulle undgå at tabe ansigt, efter at englænderne nedkastede et stort antal flyveblade over Tysklands industriområder. Schultz foreslog, at man skulle klare sagen ved at takke englænderne for, at de ad den vej havde hjulpet i Tysklands svære papirsituation - og Goebbels fulgte hans råd.

I det andet tilfælde gjaldt det hans forslag om at fremstille falske engelske pund-noter, men først kunne propagandafolkene ligefrem bevise, at det ikke kunne lade sig gøre at efterlave det engelske papir, hvorefter de dog gik i gang. Filmen besøgte nu koncentrationslejren Sachsenhausen ved Berlin, hvor man i krigens sidste periode ganske rigtigt indrettede et falskmøntneri i Block 18 og 19.

Interesserede læsere kan finde en række facts om dette gigantiske projekt i vort blad for november 1979. Artiklen blev skrevet af Olav Holst. Også en dansker blev interneret i disse fangeblokke. Det var veksellerer Hoffgård.

De store mængder af falske pund-noter skulle pr. fly nedkastes over England og derved ødelægge Bank of England.

-k

KAMMERATERNE FORTÆLLER

D 54.580

Ved ankomsten til Neuengamme fik hver KZ-fange tildelt et nummer. Mit blev D 54.580. Samtidig fik vi udleveret et bliknummerskilt i en tynd snor til at bære om halsen. Ret ofte var der razzia for at konstatere, om vi var i besiddelse af nummerskiltet, og truslerne om, hvad vi kunne vente os, såfremt vi mistede skiltet, var ikke til at misforstå.

I en periode, hvor vinteren var på sit højeste, opdagede jeg en dag til min store rædsel, at mit skilt var borte.

Jeg kontaktede omgående en dansk medfange, der var beskæftiget i Schlosserei, hvor man bl.a. kunne fremstille disse skilte, og bad ham om at lave et nyt skilt til mig.

Men inden jeg nåede at få det nye skilt i hænde, blev der razzia i lejren, og jeg og to andre fanger var hjemfaldne til straf på grund af manglende nummerskilt.

Straffen blev meget ejendommelig. Der blev fremskaffet 3 taburetter. Vi

Eigild Groot

Vognmand

Gl. Skanderborgvej 24
8900 Randers
Telefon 06 - 42 48 36

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge

DÆKKO

PRESENING KOMPAGNI A/S

Tlf. 01 - 28 80 60

Hoveddepot:
Kabellejevej 32-34
2700 København
Brønshøj

skulle nu stå op på hver sin taburet, gå ned i hugsiddende stilling og strække armene frem. Og sådan skulle vi så blive siddende i 5 timer under opsyn af en Kapo, der med knippelslag sørgede for, at vi ikke skiftede stilling.

Det var en meget hård tortur at være

ude for, og den dag i dag kan jeg ikke sætte mig på hug, uden at der danner sig knuder bag mine knæ og giver mig smerter mange dage fremover.

Men mit reservenummer passede jeg siden på - jeg har det for øvrigt endnu.

Häftling nr. 54.580

PERMANENT MINDEUDSTILLING OM JOHANNE HANSEN

Johanne Hansen, malet af hendes kammerat fra besættelsestiden, den kendte sønderjyske maler Viggo Kragh-Hansen. De var begge tilsluttet Dansk Samling, og han var aktiv sabotør. Hun blev arresteret og sendt til KZ-lejren i Ravensbrück.

I 1981 døde den kendte sønderjyske kvinde Johanne Hansen, 91 år gammel. Hun var i mange år leder af Husholdningsskolen i Vollerup ved Sønderborg, hvor hun også oprettede et af landstedens første vandrerhjem.

Under besættelsen var Johanne Hansen aktiv i Dansk Samling, hvilket bragte hende i Gestapos søgelys. Det endte med, at hun blev arresteret af tyskerne og deporteret til KZ-lejren Ravensbrück nord for Berlin.

Siden hendes hjemkomst med De hvide Busser har hendes fangedragt været

mellem de genstande fra besættelsestiden, der er udstillet på det historiske museum på Sønderborg Slot, der nylig er gennemrestaureret og fremstår som et enestående og værdigt museum for grænselandets historie.

Museumspædagog Inge Adriansen har nu til pressen oplyst, at der vil blive oprettet en lille permanent mindeudstilling om Johanne Hansen. Museet har i den forbindelse fået overdraget Johanne Hansens lotteuniform og fortjenstmedaljer.

I forvejen har museet flere ting, der fortæller om Johanne Hansens usædvanlige liv, bl.a. som nævnt den fangedragt, hun bar i Ravensbrück og en rosenkrans, som en kvindelig polsk fange skænkede hende.

Ved en lille højtidelighed talte repræsentanter for lottekorpsen og hjemmevernet, og formanden for Johanne Hansens Legat, overlærer Johs. Fink, fortalte episoder fra Johanne Hansens sidste år. Det oplystes, at legatet nu har et indestående på 100.000 kr.

-t

FRIHEDSMUSEET

GAVE TIL FRIHEDSMUSEUM

En del af frihedskæmperen Kim Malthe-Bruuns efterladte breve samt hans armbåndsur bliver nu overladt Frihedsmuseet på Bangsbo i Frederikshavn. Det er »tante Nitte«, som kendes fra bogen om Kim, der efter et besøg på Bangsbo har besluttet at sikre de pågældende minder.

Fru Anna Ida Bruun, Løndal ved Brædstrup, som er identisk med tante Nitte, havde et nært venskabsforhold til sin unge nevø, og hans breve til hende har blivende betydning for at forstå, hvad der rørte sig i de unge, som under

FRØSLEVLEJRENS
MUSEUM 1982

42 året for Danmarks besættelse
37 året for Danmarks befrielse

besættelsen satte livet til i frihedskampen. Kim blev henrettet af tyskerne, som utypisk lod ham beholde armbåndsuret. Da hans lig efter befrielsen blev flyttet til en grav i Ryvangen, fik hans tante armbåndsuret.

1100 timers stof venter på overspilning

Foreningen af Frihedsmusets Venner søger på alle mulige måder at samle midler til forskning af modstandskampen under besættelsestiden 1940-45. En af Frihedsmuseets mange opgaver er at få foretaget båndoptagelser af modstandsfolkenes oplevelser i forbindelse med sabotage, våbenmodtagelse, illegale transporter, illegal presse o.m.a. Båndoptagelserne overspilles til langtidsholdbare lydånd. Foreløbig ligger der ca. 1100 timers stof, der venter på overspilning, alene udgiften til indkøb af båndene er på ca. kr. 110.000.

Vi løber om kap med tiden, alt for mange modstandsfolk lever ikke mere, og foreningen mangler penge til at udbygge forskningen m.v., men vi kan ikke være bekendt, at den for Danmark så skæbnsvangre tid ikke er fuldt belyst.

Foreningen håber, at rigtig mange vil støtte os ved at købe en eller flere af nedenfor beskrevne særkuverter med kort:

Type 1. Frihedsmuseets særkuvert med sidestempel og Europafrimærke 1.60 og førstedagsstemplet 3. maj 1982. Pris 10,00 kr.

Type 2: Samme kuvert med Europafrimærket i firblok og førstedagsstemplet. Pris 20,00 kr.

Typerne 3-4-5-6 vil blive førstedagsstemplet med museernes nye særstempel dateret 5.5.82. 08.00 (37-års tidspunktet for tyskernes officielle kapitulation).

Type 3: Frihedsmuseets særkuvert med sidestempel og Europafrimærket 1.60 samt Frihedsmuseets særstempel dateret 5.5.82. 08.00. Pris 10,00 kr.

Type 4: Samme særkuvert med samme stempel, men med frimærket i firblok. Pris 20,00 kr.

Det specielle sidestempel fra Frihedsmuseet anvendes kun 3. og 5. maj 1982.

Type 5: Frøslevlejrens Museums særkuvert med sidestempel og Europafrimærket 1.60 samt Frøslevlejrens Museums særstempel dateret 5.5.82. 08.00. Pris 10,00 kr.

Type 6: Samme særkuvert med samme stempler, men med frimærket i firblok. Pris 20,00 kr.

Bestilling af samtlige typer særkuver-

ter med indlagt kort modtages på begge museer med angivelse af type-nr. og ved indsendelse af check eller på giro 4 20 20 66, Frihedsmuseet, Churchillparken, 1263 København K.

Sidste frist den 25. april 1982.

Reservefar på Nors Hovedgård

I februar fyldte Alex Bindeballe 60 år. Det var en stor dag på Nors Hovedgård. Alex Bindeballe hører til den solide kerne i Neuen-gammeforeningen, hvor han i mange år har været medlem af bestyrelsen og foreningens arkivar. Men først og fremmest er han hovedmanden bag Nors Hovedgård.

Og det fortalte han Aalborg Stiftstidende om i et stort interview under den meget sigende overskrift: Han er reservefar for de tidligere KZ-fanger. Han er formand og vicevært og meget andet, og han er der altid. Nors er blevet et holdpunkt for mange tidligere fanger og modstandsfolk, og det har der altså været behov for.

Hver eneste fange har sine følgevirkninger at slæbe på. De overlevede sulten og fornedrelsen, siger Alex Bindeballe. - Da de kom hjem, troede man, at så var alt i orden. Der skulle bare tid til, så ville de komme sig og få sul på kroppen igen.

Det sidste fik de også, de af fangerne, der overlevede det første år efter befrielsen, men de kom sig ikke. Hungeren satte sine fysiske spor i organismen, men det viste sig tillige, at de psykiske følger ikke fortog sig. Nogle af fangerne har haft mareridt og opvågner i sved og skræk siden. Andre får en tur med hæslige drømme hver nat i længere perioder for pludselig at kling af. Kramperne, depressionen, uomgængeligheden følger med.

Videre fortæller Alex om de flossede nerver og de forliste ægteskaber. - Nogle har kunnet

Alex Bindeballe.

stå distancen, men vi skal ikke bebrejde dem, der ikke kunne. Vi er simpelt hen blevet for problematiske at omgås. Alkoholisme eller noget, der nærmer sig et vaneforbrug, så det kan sidestilles med alkoholisme, er et alment symptom.

Fremtiden for Nors Hovedgård

Om fremtiden fortæller Alex:

- Her er plads til 12 gæster, men der kan redes op efter behov. Der bliver aldrig sagt »alt optaget« til et menneske, der har brug for at komme ind. De fleste er danske KZ-fanger, men der kommer også nordmænd. En af de trofaste fra det land har været på Nors 16 gange.

- Vi har ikke tid til at bekymre os om fremtiden, siger Alex Bindeballe. - Men på de lange sigt er det sådan, at Thisted kommune, der har hjulpet os trofast, overtager stedet her til andet formål, når vi engang ikke kan tygge brød mere. I øvrigt får vi ikke en øre i fast offentlig tilskud. Det er gaver og fondsmidler det hele - fra mennesker, der synes, at sagen er pengene værd.

-t

LÆSERBREVE

Om at være bitter

Til Freddy Haxvig:

Du godeste, hvor blev jeg gal, da jeg læste dit brev. Det er længe siden, jeg har læst noget så egoistisk, hævnøstigt og navlebeskuende - du må være en plage for dig selv og dine omgivelser.

Tro nu ikke, at jeg ikke forstår din bitterhed, for det gør jeg, men du er betydelig bedre stillet end mange andre fra dengang. Dels fordi du var voksen, da du blev frihedskæmper, og du kendte risikoen - valget var dit eget, og dels fordi din økonomi er i orden, og har du børn, har de også kunnet få en uddannelse.

Mange fik ikke lov at vælge.

F.eks. ikke de børn, der overlevede bombardementet af Jeanne d'Arc skolen (den franske) i marts 1945. Har du nogen sinde tænkt på dem?

Selv var jeg 7 år og gik i 2. kl., da mit liv og helbred blev ødelagt. Jeg har aldrig fået lov at være barn eller ung som andre. Hvordan jeg klarede at arbejde, til jeg var midt i 30-erne, kan kun skyldes familiens og gode venners store og stadige hjælp samt en enorm stædighed.

Og så til økonomien - min egen og mange andres.

Jeg kan ikke få krigserstatning, for sikrings- og ankestyrelsen har aldrig hørt om, at børnene fra Jeanne d'Arc skolen skulle have taget skade af bombardementet, det må have andre årsager, hvis de er syge. Jeg kender andre, der har fået afslag med samme begrundelse, f.eks. den eneste anden fra min klasse, der overlevede dagen - min sidekammerat.

Jeg har i flere år eksisteret på mellemste IP - den lever man nemlig ikke af. Heldigvis er jeg aldrig blevet bitter, og jeg tror, det er en væsentlig grund til, at jeg kan holde tilværelsen ud. Men jeg må indrømme, at det gør ondt, at det er gået ud over mit barn. Hun har ikke fortjent, at mærkedage som 18-års fødselsdag og studentereksamen blev forbigået p.g.a. pengemangel eller at have en mor, der ikke kan hjælpe hende til den uddannelse, hun heldigvis nu er ved at få.

Begynder det at gå op for dig, at du er heldigere end så mange andre fra dengang?

Men tilbage til din bitterhed, egoisme og hævnørst, som du skriver, du er ligeglad med. Det er netop det, du ikke skal være, for det er negative følelser, der slår indad - de gør kun ondt på dig selv og ødelægger dit liv.

Du har gået meget ondt igennem, men du valgte jo rigtigt dengang, og det skal du i stedet være stolt af. Gid dagens Danmark ville huske og påskønne jer lidt mere - det ville være den bedste medicin.

Björg Degenhardt

Charlotteager 178 Hedehusene

Om retten til at hade

Kære Björg

I 1933, da jeg var en halvstor dreng, kom en del tyske flygtninge i mine forældres hjem, og jeg hørte en del om, hvad Hitler og dermed nazismen stod for, og hvilke metoder der blev brugt, og jeg følte et had til de »mennesker«, der kunne få sig selv til at gå med, eller bare sympatisere. - Der er fostret andre diktatorer, og de kunne bestemt ikke gøre hadet til diktatur mindre.

Så blev bl.a. jeg selv offer for dette system, og jeg oplevede noget, som formentlig selv du - som mange andre - ikke kan forestille dig. Jeg har set mennesker af forskellige nationaliteter så fornedrede, at man den dag i dag kan tudbrøle over det, bare ved at tænke på det.

Og hadet skulle måske blive mindre?

Jeg har set en udhungret fange smide sig på jorden og slikke en anden fanges opkast i sig.

Jeg har set en sulten fange trykke en anden fanges store betændte byld ud og sluge det hele.

Jeg har set fanger blive bidt af hunde. Jeg har set fanger, mennesker som os, få pisk. Jeg har set mennesker hængt, jeg har set mennesker dø af sult i forbindelse med sygdom, mennesker som muselmænd, jaget på arbejde 12 timer daglig, så godt som uden tøj, og i vinterpløje til langt op ad benene, for så om natten, i en tæt pakket barak, blive bidt af lus og lopper, som der var i millioner af.

Og man skulle ikke hade nazismen?

Jeg har set mennesker falde fuldstændig sammen på grund af hjemve, på grund af fuldstændig opgivet af det hele, på grund af at den sidste gnist af humør havde forladt

dem. De døde bare. - Havde nogle af disse kammerater haft en smule energi tilbage, bare lidt energi til at hade - hade SS-erne, nazismen, diktaturet - hade, måske med det for øje at tage kampen mod diktatur op, hvis de engang slap ud af helvedet. - Hvem ved, måske kunne hadet have hjulpet nogen til at overleve.

Skulle jeg ikke hade?

Efter at være kommet hjem er mange af mine kammerater døde i en alt for ung alder. Det smerter én hver gang. - Andre er op til 100 procent invalide efter under krigen at være gennemtvævet eller på anden måde torteret af gestapo eller deres danske håndlangere. - Nogle, eller rettere sagt mange, lider stadig af mareridt. Nogle bliver år efter år indlagt i hospital til behandling for eftervirkninger. Nogle er på plejehjem. Og de fleste, om ikke alle, lider af et eller andet som følge af nazismen.

Skulle hadet bare forsvinde?

Nå, nok om det.

Du spørger, om jeg nogen sinde har tænkt på børnene fra den franske skole: - En af mine gode bekendte havde sit barn gående i skolen - det overlevede ikke.

I indledningen af dit brev skælder du mig ud, selv om du trods alt lidt efter skriver, at du forstår min bitterhed. Tak.

Og ellers har jeg forstået dit brev sådan, at du er meget bitter over, at du ikke har kunnet få hjælp af nogen som helst form. - Derom senere.

Du skriver om hævnørst (som jeg kæder sammen med had), egoisme og navlebeskuelse.

Jeg sluttede min artikel i februar nr. med, at man i stedet for at bruge formen jeg og han, kunne bruge de og os. Det faldt mig lettest at skrive i jeg-form. - Men artiklen skulle ikke være en artikel om mig, men om alle, som på en eller anden måde, direkte eller indirekte, har været offer for nazismens håndlangere. - Du er med i artiklen.

Du skriver også: »Gid dagens Danmark ville huske og påskønne osv.« - Hvordan? Helbredet tilbage? Nogle flere år at leve i? For mig at se kan påskønnelsen kun ske ved erstatningskrav, der resulterer i kontanter, der for mange kan lette tilværelsen lidt.

Hvis det ikke allerede er sket, vil du i løbet af kort tid blive kontaktet af en repræsentant fra Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, Sjællands afdeling.

Björg - jeg håber, du vil få den hjælp, du har behov. - Og uden din tilladelse hader jeg diktatur, og specielt den mand, der er eller var skyld i, at også jeg blev et af dens ofre.

Venlig hilsen
Freddy Haxvig

FORENINGERNE

SAMMENSLUTNINGEN

Fra Fangesammenslutningens bestyrelsesmøde i februar:

Formanden Oskar Verner, bød velkommen til årets første møde. Det oplystes, at Erhvervshæmmedes landsledelse havde nyvalgt Ove Laursen som sin repræsentant, da Richard Andersen havde ønsket at trække sig tilbage.

Oskar Verner oplyste videre, at det fælles forhandlingsudvalg (lovudvalget) i nær fremtid samles for at drøfte, hvilke principielle spørgsmål, der eventuelt skal rejses ved næste forhandling med socialministeren. Det må forventes, at der for tiden ikke er mulighed for egentlige lovændringer, men der kan være spørgsmål, der lader sig løse ad administrativ vej. I denne forbindelse nævntes den negative virkning en invaliditetskendelse på 25 pct. i visse tilfælde kan have.

Fra bladets kasserer forelå regnskab for året 1981. Det viste et efter omstændighederne pænt resultat og blev taget til efterretning.

Buchenwaldklubben i København har holdt generalforsamling med 70 deltagere. Der afholdtes medlemsaften i marts, og der er planlagt en udflugt med bus til Neuengamme med besøg i det nye »Dokumentenhäus«, ligesom der er planlagt en festlighed den 19. september.

Nuengammeforeningen afholder den 20. april den traditionelle højtidelighed ved KZ-monumentet ved Helligåndskirken, hvor professor dr. med. Jørn Hess-Thaysen taler. Den planlagte »Kattegatstur« sammen med svenske Røde Kors-folk tegner til at blive en succes, idet der strømmer ind med tilmeldinger.

Erhvervshæmmedes Sjællandsafdeling har holdt et vellykket møde på Bernadottégården i Roskilde, hvor socialrådgiver Hanne Reintoft holdt foredrag. I april holdes generalforsamling i Helsingør, hvor Hans Kirchhoff holder foredrag.

Dachauklubben holder generalforsamling den 31. marts, og Stutthofforeningen holder årsmøde den 7. maj (St. Bededag).

Der blev lyttet interesseret, da to medlemmer af Politihistorisk Selskab, Henry Klausen og Erik Als, viste film og billeder, optaget af politiets fotografer under besættelsen - nogle officielt, andre absolut uofficielt - ved BUCHENWALDKLUBBENS medlemsaften den 9. marts 1982.

(Fotos: Hans Andersen).

Bad Segeberg tilbage til Neumünster og videre nordpå til Slesvig. Frokosten spises undervejs. Aftensmad på hotellet.

4. dag: Hotellet forlades straks efter morgenmaden, og den egentlige hjemrejse begynder. Fra Slesvig køres via Isted og Oversø til Flensborg, hvor man får lejlighed til at handle, inden grænsen passerer. Frokost i honningkagebyen Christiansfeld.

Såfremt der er tid, foretages en lille afstikker ind omkring Skamlingsbanken, inden hjemturen fortsættes ad samme rute som udturen. Forventet ankomst til København ca. kl. 1845.

Pris pr. person: kr. 895 inkl. bus- og færgetransporter, fuld pension fra frokost 1. dag til og med frokost 4. dag, 3 overnatninger i Slesvig, vejskat i Tyskland, de ovenfor omtalte udflugter og entreer samt rejseleder. Tillæg for enkeltværelse: kr. 75 og for bad/toilet (kun i dobbeltværelser): kr. 25. Rabat for deltagere fra Fyn og Jylland: kr. 50.

Deltagere fra Buchenwaldklubberne i Aalborg, Århus og Odense er også velkomne.

Da deltagerantallet på grund af pladsforholdene på hotellet er begrænset, må tilmelding ske hurtigst muligt til: Georg Andersen, Kongshaven 42 A, 2500 Valby tlf. (01)17.47.88. Tilmelding er gældende, når beløbet - efter nærmere aftale med Georg Andersen - er indbetalt på giro nr. 6.17.60.03 - Buchenwaldklubben, Herninggade 1,4.tv., 2100 København Ø.

BESØG I NEUENGAMME OG I FRØSLEV

Buchenwaldklubben for København indbyder medlemmer med damer til bustur i dagene den 8.-11. juni 1982.

4 dages busrejse med ophold (3 overnatninger) i Slesvig og udflugter i det spændende og skønne grænseland.

1. dag: Afrejse fra København (Bernstorffsgade) kl. 0700, hvorfra der køres til Halskov. Med færgen til Knudshoved, derfra over Fyn til Jylland via Lillebæltsbroen. Frokost på en restaurant i Sønderjylland. Derefter besøg i Frøslevlejren med det tidligere vagttårn og barak H 4, der er indrettet til museum. Efter besøget køres direkte til hotel »Skandia« i Slesvig. Aftensmad i hotellets restaurant.

2. dag: Efter morgenmaden besøges nogle af byens vigtigste seværdigheder, bl.a. domkirken med det berømte Bordesolmer-alter samt hertuggravene. Endvidere benytter man lejligheden til at gå en lille tur gennem bydelen Holmen med dens små, hyggelige fiskerhuse og helt specielle miljø. Et besøg på Gottorp slot, der nu er indrettet som landsdelsmuseum (Nydam-båden m.m.), hører også med til formiddagens program. Frokost på hotellet, hvorefter man lidt ud på eftermiddagen kører en lille tur ud til Dannevirkevolden. Mulighed for eftermiddagskaffe ved Valdemarsmuren. Aftensmad, hvorefter man hygger sig på hotellet.

3. dag: Umiddelbart efter morgenmaden startes der på en interessant heldagstur sydpå. Efter en afstikker ud til Hedeby køres til Rendsborg, hvor Kielexerkanalen passerer, og videre sydover forbi Neumünster til Hamborgforstaden Altona. Man kører under Elben gennem den imponerende nye tunnel.

Ad små og store veje kommer man igen over på den nordlige side af Elben, hvor dagens mål er Neuengamme med mindeparken og det nyligt åbnede museum, det såkaldte »Dokumentenhaus«, der i sig selv er så interessant, at det er hele rejsen værd. Hjemturen går hovedsageligt ad mindre landeveje via Lauenborg, Schwarzenbek, Bad Oldesloe og

På BUCHENWALDKLUBBENS mødeaften, der havde samlet ca. 70 deltagere, var der også fremlagt en del scrapbøger og andet skriftligt materiale, der ligeledes aftenen igennem var genstand for stor interesse fra mødedeltagernes side.

72 FAMILIER VILLE TIL KEGNÆS I 1982

72 familier søgte, 39 familier er placeret i ønskede uger, ialt 181 personer.

23 familier søgte i ferierne, heraf er de 10 placeret i henholdsvis påskeferie, sommerferie, juleferie. 4 af de 23 flyttede til uger uden for ferierne, medens de resterende 9 udsattes til andet år.

De 33 familier, der ikke fik plads i 1982, afvistes af følgende årsager:

- 1) 9 ferieperiode-søgende udsattes til andet år,
- 2) 5 passende periode kunne ikke findes,

3) 19 havde været på Kegnæs indenfor de sidste 3 år,

men ingen blev afvist som ikke-berettiget.

Ikke-kendte langtidsillegale ansøgere er undersøgt ved kontakt med Foreningen af erhvervshæmmede i henholdsvis Aalborg og København.

En meningsmåling blandt gæsterne i 1982 vedr. indflytningsdag og transportmåde gav følgende resultat, idet 27 af de ialt 36 adspurgte svarede:

Egen bil: 26, off. transport: 1.

Indflytningsdag: mandag 2, tirsdag 1, onsdag 3, torsdag 1, fredag 3, lørdag 16, søndag 1.

Preben Feddersen

ERHVERVSHÆMMEDE

KØBENHAVN

Trods vinterens kulde og ret uvejsomme føre har der traditionen tro været stor tilslutning til afdelingens forskellige arrangementer, ikke mindst medlemsmøderne.

Med forårets indtræden sker der visse ændringer i aktiviteten, der bl.a. bliver mere udadvent. Nedenstående gives en kortfattet oversigt over de kommende arrangementer:

Tirsdag den 20. april

I afdelingens center Nygårdsvej 52 holdes der kl. 14.00 et medlemsmøde, hvor tidligere medlem af Frihedsrådet, Alfred Jensen, vil tale om den tyske besættelse af Danmark den 9. april 1940 og tiden, der fulgte.

Mandag den 26. april

Afdelingens halvårslige, ordinære generalforsamling holdes mandag den 26. april 1982 kl. 19.30 i kantinen (Havnerådssalen) på Københavns Rådhus med følgende dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Beretning v/ formanden.
3. Indkomne forslag.
4. Regnskab.
5. Eventuelt.

Forslag til generalforsamlingen skal være bestyrelsen i hænde senest mandag den 19. april 1982. Deltagelse i gene-

ralforsamlingen forudsætter forevisning af gyldigt medlemskort for 1982.

Tirsdag den 4. maj

Befrielsesdagen højtideligholdes bl.a. ved kransenedlægninger forskellige steder i København. Dagens vigtigste begivenhed bliver utvivlsomt højtideligheden, som Kammeraternes Hjælpefond og den københavnske afdeling af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen holder i Ryvangen. Kammerater, som ønsker at deltage, bedes give møde ved indgangen kl. 18.00. Efter at have tændt lys på gravene og nedlagt krans, opstilles der fanevagter. Hver »tørn« i en fanevagt varer 15-20 minutter, således at det ikke bliver for trættende. Tilmeldinger til deltagelse i fanevagten modtages på kontoret, telefon 01-20 44 68.

I år taler fhv. minister Per Federspiel.

Onsdag den 5. maj

I anledning af befrielsesdagen indbydes der til kammeratligt samvær kl. 12.00 i centret, Nygårdsvej 52. Der bliver ikke noget »stift« program. Hovedtanken er, at deltagerne skal komme sammen og »komme hinanden ved«.

Som det er tilfældet ved medlemsmøderne, vil der blive serveret kaffe med brød, ligesom der som sædvanlig vil være adgang til at købe øl og sodavand til moderate priser.

Tirsdag den 1. juni

Afdelingens traditionelle sommerstævne eller -udflugt finder i år sted tirs-

dag den 1. juni. Der gives møde ved Hovedbanegården over for Tivoli, hvorefter deltagerne i busser køres til centret Beauieu, der er smukt beliggende ved Strandvejen nord for København. Her bydes der på kaffe, middag og eftermiddagskaffe. Deltagerne vil være tilbage ved hovedbanegården kl. ca. 18.00.

Mens dette skrives, er prisen for deltagelse samt det øvrige program for dagen ikke endeligt fastlagt.

Nærmere meddelelse herom vil bl.a. blive givet i afdelingens interne orienteringsblad »Håndslag«.

Billetsalg sker fra kontoret, Nygårdsvej 52, telefon 01-20 44 68. Der er åbent mandag-torsdag fra kl. 10.00 til kl. 14.00, fredag fra kl. 10.00 til kl. 12.00.

ÅRHUS

Generalforsamling og majfest.

Torsdag den 6. maj afholder vi ordinær generalforsamling og fest i Bildbjergparkens selskabslokale, Paludan Müllersvej (ved linie 7s endestation på Charlottetøj).

PROGRAM:

Kl. 15.30 er der generalforsamling med dagsorden ifølge lovene.

Eventuelle forslag må være bestyrelsen i hænde senest en uge før generalforsamlingen.

Fra bestyrelsen foreslås, at bestyrelsen udvides med et medlem.

Kl. 18.30 begynder festen med spisning af medbragt mad.

Til dækning af diverse udgifter er det sædvanligt, at festdeltagerne erklærer et beløb ved indgangen. Denne gang vil vi forsøge med noget mere festligt, idet hver deltager medbringer en pakke til en mindsteværdi af 15 kr. Disse pakker vil så blive solgt på auktion under festen. Det må forventes, at pakkerne har et nogenlunde fornuftigt og anvendeligt indhold, således at ingen af køberne føler sig skuffede.

Efter spisningen er der dans.

Der kan som sædvanligt købes drikkevarer til meget rimelige priser i lokalet.

Af hensyn til indkøb og borddækning vil vi gerne have tilmelding en uge før festen. Det kan ske på kontoret eller på telefonerne 16 63 18 (Alfred) eller 16 57 72 (Holger).

Med kammeratlig hilsen

På festudvalgets og bestyrelsens vegne

Alfred Bertelsen

4. MAJ FEST

Erhvervshæmmede Aalborg afd. afholder traditionen tro atter i år sin 4. maj fest. Af hensyn til lokaler er vi dog i år nødt til at samles den 30. april, og det bliver som de senere år i Lejbjergcentret - hjørnet af Hadsundvej og Sonjavej bus nr. 1 og 11 kører lige til døren. Festen starter kl. 19, og tilmelding kan ske til kontoret Østerbro 38, tlf. 12.16.19 indtil den 22/4.

Mød talrigt op og lad os som tidligere få en hyggelig aften sammen. Velkommen.

Festudvalget

MINDEHØJTIDELIGHED DEN 4. MAJ

Den 4. maj kl. 14.30 samles vi til en kort højtidelighed i mindelunden ved Ansgar kirken i Aalborg for at mindes vore døde fra besættelsesårene.

Formanden for Aalborg afdeling af Erhvervshæmmede vil byde velkommen, og vi synger frihedssangen. Sognepræst ved Vejgård kirke, Svend Aa. Odborg vil holde mindetalen, hvorefter der bliver kransenedlægning, og vi slutter med at synges »Altid frejdig«.

Efter højtideligheden samles vi i vore lokaler på Østerbro til en kop kaffe.

BJ.

NEUENGAMME

MINDEMØDE VED HELLIGÅNDSKIRKEN 20. APRIL 1982

Traditionen tro afholder Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme, sit årlige mindemøde ved Monumentet for den ukendte koncentrationslejr-fange ved Helligåndskirken i København:

Tirsdag den 20. april 1982 kl. 19.00

Det er i år 37 års dagen for vor befrielse fra Neuengamme. Ved monumentet taler professor dr.med. Jørn Hess Thyssen. Derefter nedlægges kranse og blomster. Fanen kommer til stede. Alle

vore medlemmer og pårørende opfordres til at komme til stede. Efter højtideligheden er der kammeratligt samvær.

Bestyrelsen

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

RANDERS

Velbesøgt generalforsamling med gribende foredrag

Den årlige generalforsamling den 18. marts havde samlet god tilslutning. Formanden Else Axelsen Drejer fortalte i sin beretning om foreningens egne arrangementer samt om landsforeningens og andre foreningers møder og stævner.

Fra Sigfred Jensen foreligger et forslag til at gøre monumentpladsen i Hadsten i en sådan stand, at den kan fremtræde mere velholdt. Der tænkes opført en mur for at afgrænse pladsen, så den kan fremtræde mere renlig. De efterladte slægtninge viser stor interesse for planens gennemførelse.

Da Aalborg-afdelingen er ophævet, er der fra dens område tilgået Randersforeningen en del nye medlemmer, så Randers efterhånden bliver en afdeling for

**DAELLS
VAREHUS**

det nordlige Jylland. Regnskabet balancerede med ca. 5000 kr. Kranséfonden råder nu over 2100 kr.

Til formandsposten var der genvalg, og da Henning Dalgaard ikke længere har tid til at beklæde posten i bestyrelsen, nyvalgte Christen Borris, Aalborg. Genvalgt blev Albert Rasmussen og Elsebeth Bentzen.

Den ret kortvarige generalforsamling efterfulgtes af et foredrag af forfatteren Bjarne Nielsen Brovst over emnet: Humanisme og fascisme. Da han er født i 1947, har han ikke personligt deltaget i frihedskampen, men han var blevet indfanget af kampens drama, og hans foredrag var bygget over en skildring af Tim Malthe-Bruun og bødlen Werner Best. Hans foredrag blev holdt blændende dygtigt og gav en dybdeboring i begrundelserne for, hvorfor den ene gik til den ene side, mens den anden gik en helt anden vej.

Der var en spisepause, og den benyttede Bjarne Nielsen Brovst i høj grad til at lytte til de enkeltes beretninger.

Sluttelig læste taleren Kims gribende brev til Hanne.

Det blev en virkelig god aften.

MINDEORD

EN FAR

*Jeg lod sorgen fylde mig
gik op på verdens højeste bjerg
og råbte til alle vindene:*

Min Far er død.

*Jeg råbte det igen og igen
for verden skulle vide
at en god mand er gået fra os.*

*Men i vinden hørte jeg svaret
først højt og gjaldende:*

Han kæmpede, stred og led.

Så hviskende og trøstende:

Det gode dør aldrig.

I hver en sjæl ligger kimen til det gode.

*Lad det gro og blomstre
og i dig vil han leve videre -*

*og i dig og i dig og i dig og i dig
og i dig.*

Bitten

(Ovenstående mindevers har vi modtaget fra Erik Beermanns ældste datter Bitten).

Kammeraternes Hjælpefond

*er raske kammeraters hilsen
til de syge*

Aksel Peter Andersen

Aksel Peter Andersen blev 75 år. Han lavede et godt stykke modstandsarbejde under besættelsen. Han var i mange år medlem af bestyrelsen i de erhvervs-hæmmede, og var til sidst næstformand, men helbredet svigtede helt i 1973, og til sidst var han næsten blind. Kredsløbet svigtede, og i 1981 fik han det ene ben amputeret.

Vi vil mindes Aksel Andersen som den gode og ærlige kammerat, han var.

Robert Christensen

Vor fangekammerat, fhv. politiassistent Robert Christensen, Viby, blev 65 år gammel. Han gjorde under krigen en tid tjeneste ved politivagten på Amalienborg, men vendte siden tilbage til almindelig polititjeneste og blev således ved den tyske aktion i september 1944

deporteret til Buchenwald og blev i april 1945 hjemført fra Mühlberg.

Han gjorde tjeneste ved station 4 i København, men måtte på grund af svigtende helbred for nogle år siden gå på pension, hvorefter han flyttede til Viby ved Århus, hvor hans enke stadig bor. Han var medlem af Amalienborgklubben, Buchenwaldklubben og Neungammeforeningen.

Helge Larsen

Redaktør Helge Larsen blev 72 år. Han, der oprindelig var typograf, blev i 1933 medarbejder ved det dengang nystartede kommunistiske dagblad »Arbejderbladet«. Det førte til, at han i 1941 blev arresteret og kom til Horserød. Da han tidligere havde været patient hos professor Chiewitz, fik denne udvirket, at han ambulantly blev transporteret til behandlinger hos ham. Og med hjælp af Chiewitz lykkedes det Helge Larsen at flygte. Under flugten mødte han en kollega, en medarbejder ved Ritzaus Bureau, der straks beredvilligt gav ham sine briller som en øjeblikkelig hjælp til maskering.

Ved et uheld blev han nogle måneder senere genkendt og på ny arresteret. Det førte ham så i 1943 til Stutthoflejren. I bladets februar-nummer bragtes en omtale af hans erindringer fra Stutthof under overskriften: En ikke helt almindelig KZ-bog. Helge Larsen var ikke nogen helt almindelig fange, ligesom han heller ikke var et helt almindeligt menneske.

Han var en opfindsom og dygtig journalist, der forstod at nærme sig sit stof, ligesom han havde en evne til at nærme sig sine omgivelser og medmennesker.

Efter krigen blev han medarbejder ved »Land og Folk«, hvor man også udnyttede hans mangesidede evner og efterhånden lod ham skifte mellem en række forskellige stofområder for til sidst at gøre ham til udlands-korrespondent med hovedkvarter i Berlin. Her mødte han en kvindelig kollega fra Finland, og de blev gift. I 1963 tvang helbredet ham til at ophøre med det faste arbejde, og derefter flyttede han med sin kone til Finland, hvor han siden har boet.

I det omfang, helbredet tillod det, udførte han en smule free-lance arbejde for flere skandinaviske blade, men det blev mindre og mindre. I de seneste år har han arbejdet på sine erindringer, hvoraf nu to bind er udkommet.

Hans kolleger og venner vil længe mindes ham for hans indsats og hans humor, der - som det hed i »Land og Folk«s nekrolog - »forgyldte samværet med ham».

Hans fangekammerater vil stedse mindes ham for hans loyalitet og rankryggede holdning i de svære år, og vi vil savne ham, som man savner en kær kammerat og en nær ven.

F-t.

Theresienstadt

Mélanie Oppenheim: Menneskefælden. Om livet i KZ-lejren Theresienstadt. Fortalt til Thyra Christensen, 82 sider, 58,50 kr. Hans Reitzels Forlag.

Fru Oppenheim var fange i Theresienstadt i næsten 2 år. Hun var gift med den kendte overretssagfører, og hun og hendes mand udførte allerede i årene efter Hitlers magtovertagelse et betydeligt arbejde for at hjælpe jødiske forældre, der bad dem redde deres børn ud af det Tyskland, der truedes af gennemførelsen af de brutale, nazistiske planer om udryddelsen af alle jøder i Tyskland som et led i at frelse »den rene ariske race«. De reddede på den måde 450 jødiske børn til en opdragelse i danske hjem, fortrinsvis i landbohjem.

Egteparret forsøgte selv flugt til Sverige, men blev taget og ført til Horserød.

To af børnene var med, mens to andre reddedes.

Bogens styrke ligger i nærbilleder af forholdene i Theresienstadt, og netop derfor har den en vej til mange, der bed-

re forstår denne form for skildring end beretninger, der samler facts efter facts op. Formen betyder så uendelig meget for læseren.

Bogen er blevet til på den måde, at fru Oppenheim har fortalt afsnit efter afsnit til Thyra Christensen. De blev først bragt i Danmarks Radio i det meget aflyttede Familiespejlet. Nu foreligger beretningerne her som bog.

Den er et værdifuldt supplement til de mange andre bøger om forhold under de fem forbandede år.

F-k.

Mélanie Oppenheim. (Foto: Ambros).

DE DANSKE NAZISTER SAT PÅ HULKORT

Malene Djurså: DNSAP. Danske nazister 1930-45 1-2. 476 sider. 230 kr. Gyldendals Forlag.

Den unge danske historiker Malene Djurså, i dag 32 år, som i 1975 blev magister ved Essex Universitetet i England i historie og sociologi og i 1979 samme sted føjede titlen 'Doktor filosofie' til graden ved at publicere et værk om de danske nazister 1930-45, set i datamatens, edb-undersøgelsens lys, hun har nu fået oversat dette store, på sin vis skelsættende og banebrydende værk til dansk.

FM © copenhagen press

- Hvad mener De om situationen?
- Ja, hvad skal man sige?
- Næh - det siger jeg også!

Få bedre råd

Der er mange fordele ved at bruge Sparekassen. Her træffer man folk med økonomi som speciale, fagfolk som ved, hvordan man får noget ud af pengene.

Derfor: Tal med Sparekassen før der handles. Uanset om det gælder køb og salg af værdipapirer, eget hus eller bare almindelige daglige økonomiske spørgsmål.

Spørg

**SPAREKASSEN
SØNDERJYLLAND**

-så har du et problem mindre

Det er mange ting, Malene Djursaa har fundet ud af ved simpelt hen at putte hele Bovrup-kartoteket i en edb-maskine. Bovrup-kartoteket var det medlemskartotek over det danske naziparti, som Frits Clausen var formand for. Et kartotek, opkaldt efter den landsby i Sønderjylland, hvor denne skræklige læge huserede. Oprindeligt vist en skikkelig mand, som mange landboere godt kunne lide, og han havde endda gennemført sin eksamen for midler fra Den sønderjyske Fond, altså nationale penge. Men efterhånden blev manden fuldblods nazist. Og som tiden gik, temmelig vidtløftig. Og fordrunken. Så selv tyskerne, der, da de besatte Danmark, nok optimistisk regnede med, at i ham og hans parti havde de det grundlag, hvorfra de kunne styre landet.

De skulle som bekendt blive klogere. Hans parti nåede aldrig nogen virkelig styrke, og de fleste danske trak ligefrem på smilebåndet ad Clausen og hans sortstøvede folk.

Malene Djurssas undersøgelser handler om de 39.000 danske, som i kortere eller længere tid havde stået i Danmarks National-Socialistiske Arbejder-Parti (DNSAP) i tiden 1930-45. Hendes formål var at finde ud af, hvor de mennesker kom fra, hvad der havde drevet dem ind i dette racistiske, højre-nationale parti, som på mange punkter bare var et rent ekko af de nazistiske brodre og venner i Tyskland. Hun sammenligner også sluttelig kort i et kapitel med det norske naziparti, Nasjonal Samling, og som havde major Vidkun Quisling til leder, ja han blev jo ligefrem norsk regeringschef under besættelsen. På de tyske bajonetteres magt.

Bl.a. konstaterer Malene Djursaa med al tænkelig statistik i hånden efter de forskellige edb-programmer som kartoteket har været ude for, at Danmark nok var det land i Europa, hvor der i årenes løb opstod flest nazipartier, men også det land, hvor der alt i alt var færrest medlemmer. Hun påviser, at der

frem til 1945 ialt har været 29 nazipartier eller sammenslutninger her i landet.

Mens man hidtil nok ofte har ment, at den, der sluttede sig til et sådant dansk nazi-parti enten var arbejdsløs eller sinke eller på et eller andet punkt havde et alvorligt udestående med samfundet i almindelighed, så viser hendes undersøgelse, at partiets tilslutning på sit højeste nærmest var et bredt udsnit af den danske befolkning, taget efter alder, køn og erhverv. Nok var der en del godsejere, proprietærer o.l. større jordrotter med i partiet, men dog ikke nær så mange som man en overgang antog. Antallet af selvstændige handlende aftog som krigen gik. Nærmest modsat syntes tendensen, når man ser på gruppen: faglærte arbejdere. Der var medlemstallet nærmest stigende, som tiden gik. En følge af, at Clausens parti langt det største af nazipartierne, som jo en overgang havde nogle få mandater i Folketinget, besluttede at flytte parti-hovedkvarteret fra Bovrup i Sønderjylland til København, var, at tilslutningen netop i bybefolkningen og bl.a. i København, nu steg noget, mens procenttallet på sympatiserende landboere nærmest dalede. Hendes talmateriale viser, at dem, der faldt for naziløfterne og fristelserne, altså kom fra alle befolkningsgrupper.

Det er en helt ny metode, der her er taget i brug. Med spændende perspektiver. Og det viser, at hendes undersøgelse vil få 'følger' andre steder.

Der er historikere i gang med lignende undersøgelser nu i Norge, Sverige, Østrig og Tyskland.

Johs. Rasmussen

Nr.	Nr.
Undertegnede ansøger herved om Optagelse i DANMARKS NATIONAL-SOCIALISTISKE ARBEJDER PARTI.	
Navn:	
(tydelig Skrift)	
Stilling:	
(nojjagtlig Angivelse)	
Født: Dato:	Aar:
Postadresse:	
Sogn (By):	
Herred:	
Fag-Org:	
Befordringsmiddel:	
Telefon:	
1. Er De af arisk Æt?	
2. Hvilke Foreninger af politisk, religiøs, human eller social Karakter tilhører De?	

En del af det medlemskort, som man underskrev ved indmeldelsen i Clausens DNSAP-parti. Der var fire spørgsmål at besvare. Bl.a. om man havde været straffet (!) eller tilhørt andre partier.

FREDEN FORBEREDES

Af Erik Kjersgaard. Redaktion og billedvalg: Stig Hornshøj-Møller. Grafisk tilrettelæggelse: Mogens Madsen. Omslag: Des Asmussen og Sv. Aa. Voigt Andersen. 336 sider, gennemillustreret i sort/hvidt og farver. Pris: 168,00 kr. indbundet. Politikens Forlag.

Det er en statelig bog, der her foreligger. Den er et smukt eksempel på, hvad der kan præsteres, når et forlag får en dygtig fortæller til at skrive og en kyndig og flittig billedredaktør til at gå i samarbejde.

Bogen er en fortsættelse og en afslutning på 3-binds-serien om Danmark under besættelsen. Mens det første bind udelukkende handlede om frihedskampen, handler Lysene slukkes og nu Freden forberedes om de fem besættelsesårs hverdag.

Forfatteren har tydeligvis søgt at få alle sider af hverdagen med, så man ikke blot får indblik i tidsepokens litteratur, men også i produktionslivets problemer med at skaffe råstoffer m.m.

Flere gange bliver rygterne sammenholdt med kendsgerningerne - og det er ganske interessant. Rygterne fortalte oftest, hvad man *håbede*.

Kjersgaard vurderer modstandsbevægelsen til at omfatte 20.000, mest unge, men tallet er nok alt for lavt sat, da vi regner med, at henved 20.000 blev arresteret, men han gør dog opmærksom på, at mangfoldig flere viste deres sindelag ved at læse og distribuere illegale blade og ved at indstille på BBC hver aften.

Men under de givne vilkår - eller måske snarere på trods af dem - levedes livet med alle dets besværligheder, men også med en vis hektisk aktivitet: underholdningen blomstrede, teatre, biografen og restauranter havde gyldne tider og bogsalget steg til uanede højder - især de mere verdensfjerne og uforpligtende underholdningsromaner solgtes i titusindvis.

F-k

SPÆNDENDE BOG OM KRIGENS »FØL«

Svend Borg: CB'er under krigen i tekst og billeder. 48 sider. Mange illustrationer. Forlaget Friso, Nykøbing Mors, 1982. Pris hæftet kr. 65,00.

Der er sikkert mange, som synes, at nu må der da være skrevet nok om den anden verdenskrig, og alt det, der skete dengang. Men trods den righoldige litteratur er der stadig mange ubeskrevne blade af besættelsestidens historie.

Det dokumenteres på bedste vis af Svend Borg, nuværende næstformand i fagforeningen Metal Sofart (tidligere Søfyrbødernes Forbund) med sin lille bog om CB'erne - også kaldet »føl«.

På de ret få sider er det lykkedes forfatteren at give en ret udtømmende beskrivelse af, hvad CB-værnepligt var for noget, hvordan det hele startede, hvordan det udviklede sig, og hvordan det sluttede.

Mange af dette blads læsere vil sikkert huske, at et ganske anseligt antal CB'ere var med i modstandsbevægelsen, og at det vrimlede med dem i dagene efter den 5. maj 1945.

Det vides også, at mange »føl« var yderst aktive både som sabotører og våbeninstruktører, ligesom en del deltog i våbenmodtagelser, var med i dækningsgrupper for sabotørerne osv. osv.

CB-korpset bestod af forskellige grene, hvor de værnepligtige blev uddannet

i specialer. Der var CB-politi, CB-brand, CB-sanitet og CB-teknik.

Forfatteren giver en beskrivelse af, hvori de mange forskelligartede opgaver bestod. Men han går også bag om alt det ydre og fortæller løst og fast om sine mange og af og til muntre oplevelser. Selv om en del af beskrivelserne er knyttet til Nykøbing Mors, hvor Svend Borg kom til at forrette tjeneste, kan det ikke være overdrevet at sige, at hans oplevelser og iagttagelser, som er fortalt med megen lune, må være ret generelle. Blandt andet fortæller han med et glimt af humor om de lidt mærkelige uniformer, som CB'erne blev ikklædt.

Forfatteren kommer også ind på oprettelsen af CBU-korpset. Mens det »normale« CB-korps var beregnet til at skulle yde befolkningen hjælp - »civilbeskyttelse« - lokalt, var CBU udset til at skulle yde bistand til katastroferamte over hele landet. »U« står for »udrykning«.

Hvem kan i dag huske, at CB-korpset blev oprettet forud for den 9. april 1940? Nej, vel? Men sådan var det. I bogen bringes således en beretning fra en CB'er, der blev indkaldt den 8. april 1940, altså dagen før besættelsen.

For de fleste vil det sikkert være ukendt - og derfor er det godt, at denne bog blev skrevet - at tyskerne havde et godt øje til korpsets medlemmer. Altså, at de så skævt til det. De har formodentlig haft en begrundet mistanke om, at det ikke var alle CB'ere, som var loyale

over for samarbejdspolitikkerne, men at de havde valgt at tage kampen op imod den knugende besættelsesmagt.

I juni måned 1944 fremsatte tyskerne krav om, at CB-politiet blev nedlagt. Man brugte som begrundelse, at CB'erne foretog terræn- og marchøvelser. 14.000 mand blev herefter overført til andre tjenestegrene - hvor de fortsatte med deres sædvanlige tjenesteplichter. Den 19. september samme år, da tyskerne slog til mod politiet, blev hele CB-korpset også opløst.

I begyndelsen af oktober 1944 blev korpset reorganiseret, nu under navnet LB, luftbeskyttelsesmandskab. I januar 1945 var tyskerne i aktion imod korpset, og der blev foretaget talrige arrestationer.

Ved befrielsen fik modtandsstyrkerne støtte af talrige LB'ere - og først hen i 1947 blev de sidste hjemsendt.

Det havde været ønskeligt, om forfatteren havde haft mulighed for at belyse det sidste år og specielt de sidste måneder mere udførligt. Men det har måske ligget uden for Svend Borgs hensigt med bogen - og det vil sikkert også være overordentlig vanskeligt at få gravet relevant materiale frem fra denne tid.

Disse kritiske bemærkninger vil forhåbentlig ikke afholde nogen, der er interesseret i emnet, fra at anskaffe det læseværdige og interessante kapitel fra besættelsestidens historie.

klit.

Nyuddannede CB-befalingsmænd på Bernsdorff slot får den 22. juli 1941 udleveret deres skjolde.

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN

1940-45

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N. (01) 35 50 12.

Næstform.: Peter Møller Madsen, Vesterbrogade 118, 2.tv., 1620 København V. (01) 31 77 34.

Skr.: P. Nielsen, Bjernedevej 40a, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.

Kass.: Bernt Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, giro 5 11 79 17.

Bestyrelse: H. Davidsen, Frode Toft, Hans Andersen, Axel Lauritzen, Lillian Olsen, Birgit Fischermann, Jørgen Lind, Solveig Skjøtt, Rich. Andersen og Arvid Hemming-sen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev (03) 86 55 59.

Kass.: Johs. Damsgaard, Herninggade 1, 2100 København Ø. (01) 42 55 72.

Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. (09) 12 71 99.

Århus: Håkon Thomsen, Søndervangen 20, 8260 Viby J. (06) 14 53 95.

Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. (08) 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fg. fmd.: Poul Nielsen, Bjernedevej 40 A, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.

Kass.: Agner Vennike, Præstelængen 19, 2400 København NV. (01) 10 72 60. Giro 58 718.

Socialsekretær: Otto Laugesen, Dragstrupvej 118, Ml. Jølby, 7950 Erslev Mors. (07) 74 16 64.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N (01) 35 50 12.

Kass.: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210 Århus V. (06) 16 98 12.

Kbhv. afd.: Kontor: Nygårdsvej 52, 2100 København Ø (01) 20 44 68. Åbent mandag-torsdag kl. 10-14, fredag kl. 10-12.

Fmd.: R. Bonde Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde. (02) 94 99 04.

Kass.: Villy Lauridsen, Rørsangervej 66, 2400 København NV (01) 10 03 09.

Socialsekretær: Carl Nommels, Kostenborgvej 23, 2650 Hvidovre (01) 75 00 67.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Erik Lorentzen, Elbagade 43, 2300

København S (01) 55 12 64.

Kass.: Kurt Jacobsen, Dyrehavegårdsvej 15, 2800 Lyngby (02) 88 17 21.

Socialsekretær: Kaj Wadsbach Petersen, Lundeberggårdsvej 228, 2740 Skovlunde (02) 94 44 92.

Esbjerg afd. Fmd.: Viggo Hansen, Palnato-kes Alle 19, 6700 Esbjerg. (05) 14 27 58.

Kontor: Centret, Skolegade 53, 6700 Esbjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Fredericia afd. Fmd.: Oskar Larsen, Indre Ringvej 199,2, 7000 Fredericia, tlf. (05) 92 58 33. Kontor Kongensgade 31 A, tlf. 93 29 73, åbent hver onsdag kl. 14-16.

Odense afd.: Øster Stationsvej 21, 5000 Odense C.

Fmd.: Richard Andersen, Giersingvænget 24, 5220 Odense SØ. (09) 15 98 27.

Kontoret er åbent hver onsdag fra kl. 10-12, men ikke om eftermiddagen. Tlf. 13 88 45.

Herudover træffes kontorets leder på tlf. 16 31 93.

Sydfyns afd.: Louis Artell, Kirkevej 6, 5892 Gudbjerg. (09) 25 18 29.

Aksel Jørgensen, Varnæsvej 33, 5700 Svendborg. (09) 54 12 29.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskræn-ten 3, Ganløse Bund, 2760 Måløv. (02) 18 30 46.

Aalborg afd.: A.J. Jørgensen (Åbo), Lem-vigvej 67, 9220 Aalborg Ø. (08) 15 70 82.

Centrets adresse: Østerbro 38, 9000 Aal-borg (08) 12 16 19. Åbent tirsdage 10-12, torsdag 10-12 og 14-17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Fuglebakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. (06) 16 63 18. Åbent mandag-fredag kl. 9-12 (sociale sager). Kammerat-ligt samvær tirsdag og torsdag kl. 14-17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Fuglebakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. (06) 16 63 18. Åbent mandag-fredag kl. 9-12 (sociale sager). Kammerat-ligt samvær tirsdag og torsdag kl. 14-17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Fuglebakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. (06) 16 63 18. Åbent mandag-fredag kl. 9-12 (sociale sager). Kammerat-ligt samvær tirsdag og torsdag kl. 14-17.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Gartner Christen Karstensen, Stadi-onvej 20, Øsby, 6100 Haderslev. (04) 58 41 65.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900 Randers, tlf. (06) 42 67 22.

Randers afd.: Else Axelsen Drejer, Kristrup-vej 21a, 8900 Randers. (06) 42 17 70.

Kass.: Jenny Fuks, Herman Stillingsvej 68, 8900 Randers. (06) 42 63 61.

Region I: Frits A. Lybek, Ahornvej 5, 9575 Terndrup. (08) 33 57 58.

Kass.: Willy Nielsen, Sofiedalsvej 89, 9200 Skalborg. (08) 18 43 29.

Århus afd.: Tonny Johansen, Hangøvej 2, 8200 Århus N. (06) 10 15 19.

Kass.: Elisabeth Thorsen, Irisvej 2, 8400 Ebeltoft. (06) 34 17 82.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER PÅ SJÆLLAND:

Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. (02) 48 56 74.

Kass.: Helge Brinch, Tåstrupgårdsvej 153, 1 tv., 2630 Tåstrup, tlf. (02) 52 01 25.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Vesterbrogade 118, 2. tv., 1620 København V. (01) 31 77 34.

Kass.: Axel G. Nielsen, Spangevej 36, 8700 Horsens. (05) 62 24 50.

HORSERÖD

Fmd.: Heinrich Davidsen, Kastrupvej 90, 2300 København S. (01) 55 34 99.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fg. fmd.: Jørgen Lind, Stavnholtvej 38, 3520 Farum. (02) 95 11 15.

Kass.: Ib Lærche, Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre. (01) 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N. (01) 35 50 12.

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22, 5000 Odense C. (09) 11 92 52.

Odense: Evald Hængteskov, Åsumvej 128, 5240 Odense NØ. (09) 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bag-sværd. (02) 98 11 77.

Kass.: Ingeman Berthelsen, Landlystvej 72, 2650 Hvidovre (01) 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. (01) 65 82 12.

Kass.: Moses Katznelson, Spurvegården 30, 2650 Hvidovre. (01) 75 37 05.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejes af De Erhvervshæmmede. 12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8592 Anholt by. Henvendelse til: Alfred Bertelsen, Fugle-bakkevej 130, 8210 Århus V. (06) 16 63 18.

Kegnæs: Ejes af Kammeraternes Hjelpe-fond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård:« Selvejende institution. 12 senge. Adresse: Hindingsvej 38, Nors, 7700 Thisted. Henvendelse: Alex Binnebal-le, (07) 98 11 95 eller Otto Laugesen, (07) 74 16 64.

Smidstruphytten: Ejes af Gestapofangerne på Sjælland. 4 senge. Henvendelse til: Sol-veig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Vær-lose (02) 48 56 74.